

Satversmes tiesas sēdes stenogramma

1998.gada 25.februārī

Lieta Nr.04 – 05(97)

A.Endziņš.

Lūdzu sēdieties! Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Tika izskatīta lieta nr.04-05(97) - *“Par Finanšu ministrijas 1993.gada 30.aprīlī apstiprinātā nr.047/475 un Ekonomisko reformu ministrijas 1993.gada 4.maijā apstiprinātā nr.3411187 kopīgā skaidrojuma “Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībām” un Ekonomikas ministrijas 1993.gada 28.decembra skaidrojumu nr.3311231 par kārtību, kādā piemērojams Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgais skaidrojums “Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībām” atbilstību likumam “Par valsts un pašvaldību īpašumu objektu uzņēmumu privatizācijas kārtību”, likumam “Par valsts un pašvaldību īpašumu objektu privatizāciju” un citiem likumiem.”*

Lietu izskata tiesa tiesnešu Ušackas, Čepānes un Endziņa sastāvā. Lietas dalībnieki ir Valsts kontroles padomes pilnvarotais pārstāvis... Lūdzu pilnvarojumu. Ekonomikas ministrijas pilnvarotais pārstāvis... Paldies.

Finanšu ministrijas pārstāvis nav ieradies. Tiesa ir saņēmusi rakstveida vēstuli nr.9-02-85 24.februārī 1998.gadā, kurā Finanšu ministrija lūdz Satversmes tiesu izskatīt lietu nr.04-05(97)... un lietas nosaukums uzskaitīts... bez Finanšu ministrijas pārstāvja piedalīšanās, jo, kā Finanšu ministrija ir norādījusi savā 1998.gada 9.janvārī Satversmes tiesai iesniegtajā paskaidrojumā ar numuru 9-02-03, Finanšu ministrija sagatavoja to kopīgā skaidrojuma daļu, kuru Valsts kontrole savā pieteikumā par lietas ierosināšanu neapstrīd.

Tiesa, apspriežoties uz vietas, lemj uzsākt lietas izskatīšanu bez Finanšu ministrijas pilnvarotā pārstāvja piedalīšanās.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi, kas saistīti ar lietas izskatīšanu? Valsts kontroles padomes pārstāvim? Nav. Ekonomikas ministrijas pārstāvim?

....

Jā, man ir, godātā tiesa. Es esmu sagatavojis lūgumu un es gribu paskaidrot par šā lūguma saturu un būtību dažos vārdos, ja ir atļauts.

A.Endziņš.

Lūdzu!

....

Lūgums tiek iesniegts pamatojoties uz Satversmes tiesas reglamenta 207.punktu, kas šādas tiesības lietas dalībniekiem paredz un lūguma saturs ir izbeigt tiesvedību daļā par Finanšu ministrijas 1993.gada 30.aprīlī apstiprināto nr.047./475. un Ekonomisko reformu ministrijas 1993.gada 4.maijā apstiprināto nr.34-1.1.-187 kopīgo skaidrojumu "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībām".

Pamatojums ir sniegts šajā lūgumā un pamatojuma būtība ir šāda: saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16.panta 4.punktu Satversmes tiesas kompetencē ietilpst (citēju) "Ministru kabinetam pakļauto institūciju un amatpersonu izdoto normatīvo aktu" atbilstības izvērtēšana Satversmei, citiem likumiem un Ministru kabineta noteikumiem.

Kā redzams no prasības pieteikuma un arī no lēmuma par lietas ierosināšanu, kas bija publicēts "Latvijas Vēstnesī", tad šinī daļā lieta ir ierosināta par tādu institūciju pieņemtajiem normatīvajiem aktiem, kuras darbojās un pieņēma šos normatīvos aktus attiecīgi 30.aprīlī un 4.maijā, tas ir, pirms tika pieņemts likums "Par Ministru kabineta atjaunošanu" un pirms sāka darboties Ministru kabinets. Tātad tajā laikā, kad tika pieņemti attiecīgie normatīvie akti, šīs institūcijas nemaz neatradās Ministru kabineta pakļautībā.

Es uzskatu, ka šim jautājumam ir principiāli svarīga nozīme, ņemot vērā, ka Satversmes tiesa ir iedibināta tieši tādēļ, lai vērtētu normatīvo aktu atbilstību Satversmei un citiem likumiem. Šeit ir runa ne tikai par normatīvo aktu hierarhiju, kas neapšaubāmi ir Satversmes tiesas galvenā funkcija, bet arī par Latvijas valsts uzbūvi, kas ir, kā zināms, Satversmes, šī vārda "Satversme" otrā nozīme, kā tas ir skaidrots arī latviešu literārās valodas vārdnīcas 7.sējumā. Tur Satversmei ir divas nozīmes - viena ir tātad kā pamataakts, kā Konstitūcija un otra nozīme - tā būtu jēdziens, kas apzīmē uzbūvi, saturu un tieši šādā nozīmē mēs arī noteikti saprotam Satversmi - kā pamats kaut kā pastāvēšanai, darbībai, kopsakarībai un tā tālāk.

Kā redzams no Saeimas 1993.gada 14. un 15.jūlija sēžu stenogrammām, kuras tiek pievienotas šim lūgumam, tad apspriežot un pieņemot likumu "Par Ministru kabinetu", bija skaidrs, ka tiek pieņemts pilnīgi jauns likums un tiek iedibināta pilnīgi jauna institūcija, un tas notika tieši nedēļu pēc tam, kad, atklājot 5.Saeimas pirmo sēdi, tagad jau nelaiķis Kramiņa kungs, deklarēja, ka ar šo brīdi notiek Latvijas Satversmes atjaunošana pilnā mērā.

Tātad lemjot jautājumu par to, vai ir vērtējama to institūciju normatīvo aktu atbilstība Satversmei, kuri nav atradušies Ministru kabineta pakļautībā, bet šajā gadījumā Ministru padomes administratīvajā pakļautībā, manuprāt, ne tikai tiktu pārķāpts Latvijas Satversmes tiesas likuma burts, bet arī jēga, jo es vēlreiz gribētu uzsvērt, ka tieši šī likuma "Par Ministru kabinetu" pieņemšanas gaitā, kas ir izklāstīts nu būtībā ļoti garā stenogrammā, un es domāju, ka nav vajadzības ar to iepazīstināt tiesu, bez tam vairumam klātesošo, es domāju, ka šo notikumu norise ir labi zināma, šīs stenogrammas ir attiecīgi 14.jūlijā uz 39 lapām un 15.jūlijā uz 46 lapām, ir skaidri redzams, ka ar šo brīdi Latvijas kā valsts uzbūve iegāja pilnīgi jaunā laika posmā.

Ja mēs tagad veiktu tādu retroaktīvu tulkojumu un pievērstos šiem normatīvajiem aktiem, tad jau no tehniskā viedokļa vien mēs varētu nonākt pie ļoti nepārskatāmiem un grūti prognozējamiem rezultātiem kaut vai tā iemesla dēļ, ka šo aktu ir ļoti liels daudzums un šie akti

pakāpeniski laika gaitā tiek atzīti par spēkā neesošiem... par spēku zaudējušiem, es atvainojos, nevis par spēkā neesošiem, sakarā ar to, ka tie nu ir tiešām savu laiku pārdzīvojuši.

Es domāju, ka Satversmes tiesa kā īpaša tiesu institūcija, kura rāda paraugu visām Latvijas tiesām, kā tulkojams likums, arī nedrīkstētu tulkot šā likuma normu citādi, nekā šajā likumā rakstīts un nekā izriet no šā likuma jēgas, tas ir, es domāju šinī gadījumā jau iepriekš citēto 16.panta 4.punktu. Un es ļoti ceru, ka Satversmes tiesa izlems palikt šajā punktā norādīto kompetenču robežās, protams, runa iet ne tikai par 4.punktu, ja 4.punktā tieši ir minētas Ministru kabinetam pakļautās institūcijas, bet par 16.pantu kopumā, kurš noteic Satversmes tiesas kompetenci.

Es gribētu īpaši citēt izvilkumu no 5.Saeimas 1993.gada 14.jūlija sēdes stenogrammas, proti, to Egila Levita runas daļu, kur viņš tieši pievēršas jautājumam par to, kas tā ir par institūciju, ko atjauno, ko nolēmusi atjaunot Saeima un apspriežot un arī vēlāk 15.jūlijā nobalsojot par šo likumu "Par Ministru kabineta atjaunošanu", respektīvi, par iedibināšanu.

Tātad es citēju Levita teikto:

"Mēs esam atjaunojuši Satversmi un tagad ķeramies pie nākamās Latvijas valsts institūcijas izveidošanas, tas ir, pie Ministru kabineta. Ministru kabineta pilnvaras un funkcijas vispirms nosaka Satversme. Satversme arī paredz, ka ir īpašs likums "Par Ministru kabinetu", kur ir noteikts vispirms jau ministriju skaits un arī Ministru kabineta darbība kā tāda. Pirmo reizi Latvijas valsts pieņēma likumu "Par Ministru kabinetu" 1925.gada 1.aprīlī un šis likums iekļāvās Saeimas pieņemtās Satversmes struktūrā un sistēmā. Tādēļ arī mums šodien pēc Satversmes atjaunošanas ir nepieciešams šāds likums. Ievērojot mūsu vēsturisko tiesību tradīcijas mēs esam ņēmuši par pamatu 1925.gada 1.aprīļa Ministru kabineta likumu. Tātad šis likums ir arī šodienas likuma pamats un lielākā daļa pantu ir tādi vai ar nelieliem grozījumiem, kādi bija tajā likumā. Taču vienlaicīgi mēs esam ņēmuši vērā arī Eiropas valstu pieredzi, kas ir izveidojusies pēc tam komplicētās demokrātiskas valsts radīšanai. Un tādēļ šis likums no vienas puses balstās uz Latvijas nacionālajām tiesiskajām tradīcijām, no otras puses - uz Eiropas valstu moderno pieredzi, tādā veidā apvienojot tradīcijas un moderno pieredzi."

Es domāju, ka no šī citāta vien ir skaidrs, ka runa ir par pilnīgi jaunas institūcijas iedibināšanu un no šī brīža sāk, proti, no 15.jūlija 1993.gadā, kad tika pieņemts šis likums, Latvijas valsts uzbūvē iestāties ir iestāties pilnīgi jauns posms.

Tas izriet arī no pārējo deputātu izteikumiem apspriedēs. Dažiem deputātiem likās, ka vajadzētu šo likumu atjaunot tieši iepriekšējā redakcijā, taču Saeimā tomēr uzvarēja viedoklis, ka tiek pieņemts pilnīgi jaunā redakcijā.

Pamatojoties uz šeit izklāstīto, kā arī pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29.panta 3.punktu, 20.panta 1.punktu un Latvijas Republikas Satversmes tiesas reglamenta 207., 249. līdz 252., 257. līdz 259.pantu, es lūdzu izbeigt tiesvedību lietā daļā par Finanšu ministrijas 1993.gada 30.aprīlī apstiprināto un Ekonomisko reformu ministrijas 1993.gada 4.maijā apstiprināto kopīgo skaidrojumu sakarā ar neatbilstību Satversmes tiesas likuma 20.panta prasībām.

Vienlaikus es gribētu vēl piebilst, ka ir ļoti labi, ka šāds lēmums tiktu pieņemts tiesas sēdē, jo tas, es vēlreiz gribētu uzsvērt, ir ārkārtīgi lielas nozīmes jautājums Latvijas valsts uzbūvē un arī, es domāju, ka Satversmes tiesas turpmākajā darbībā.

Šeit ir lūgums un šeit ir arī pievienotie...

A.Endziņš.

Sekretārei ir lūgums iztaisīt kopiju, lai izsniegtu otrajai pusei.

Tiesa izsludina pārtraukumu, lai izskatītu šo iesniegumu.

(Pārtraukums)

A.Endziņš.

Lūdzu sēdieties!

Valsts kontroles padomes pārstāve ir iepazinusies ar šo lūgumu?

...

Jā, mēs iepazīnāties.

A.Endziņš.

Kāds ir Valsts kontroles padomes viedoklis šā lūguma sakarā?

...

Nu viedoklis šeit būtu šāds, ka šim jautājumam mēs nevaram pieiet viennozīmīgi. Ir daļa tādu momentu, kur varbūt varētu piekrist, bet pamatā es uzskatu, ka šādam te noraidījumam nebūtu īsti likumīgs pamats, tātad izbeigt lietvedību daļā par šo te kopīgās... vārdu sakot, attiecīgo pieteikumu šajā te jautājumā. Tad, ja mēs skatāmies no šāda viedokļa, kā ir iesniegusi mana pretējā puse, tad iznāk tā, ka tiek vispār ignorēts tiesību pēctecības princips, jo tie dokumenti, kuri ir saistīti ar šā jautājuma risināšanu, ir dažādi viņu pieņemšanas laiki un dažādi tieši skar momentu, kad mainījās likumdošana, kad tika likvidēta tātad Ministru padome, tā vietā veidojās Ministru kabinets, bet diemžēl ļoti daudzi likumi, kuriem ir arī tāds kā konstitucionāla likums spēks, tā varētu teikt, palika spēkā un darbojās. Viens no tādiem, kas, piemēram, šajā te... atsaucās... uz ko atsaucās gan pretējā puse, gan arī Valsts kontrole, ir tātad Ministru padomes apstiprinātais valdības reglaments, jo tas reglamentēja... tātad patiesībā tas reglamentē Ministru padomes darbību, tātad iesniegšanu dokumentiem un to izskatīšanas kārtību, tātad, respektīvi, risina jautājumus par normatīvajiem, par valdības izdotajiem normatīvajiem dokumentiem. Bet jāsaka, ka, neskatoties uz to, ka tātad izveidojās Ministru kabinets, viņš pieņēma šo te valdības reglamentu un darbojās pēc šī Latvijas Republikas Ministru padomes apstiprinātā valdības reglamenta, jo šis valdības reglaments zaudēja spēku tikai 10.aprīlī 1994.gadā.

Arī attiecībā, ja mēs runājam vispār par Ekonomikas ministrijas jeb tajā laikā Ekonomisko reformu ministrijas nolikumu, viņa darbības laiku, tad arī šeit vispār ir šis Ekonomisko reformu ministrijas nolikums, kaut ministrija vispār bija kā tāda likvidēta, viņa bija pārgājusi, it kā reorganizējusies un pārgājusi uz Ekonomikas ministriju un viņam vajadzēja būt Ekonomikas ministrijas nolikumam, tad šis likums arī zaudēja spēku tikai 10.jūnijā 1994.gadā. Tātad šeit viennozīmīgi acīmredzot nevar šiem jautājumiem pieiet. Jo tādēļ, ka mums ir arī tādi likumi, kas ir pieņemti Augstākās padomes laikā un arī valdība tos normatīvos dokumentus, ko ir pieņēmusi, viņi arī turpina darboties un neviens viņus, kā saka... un arī uz tā pamata izdotie normatīvie dokumenti, tātad ļoti daudzi vēl darbojas un arī šajā te privatizācijas jomā.

Ņemot vērā tātad... Valsts kontrole uzskata, ka šis jautājums ir ļoti svarīgs un arī pamatojoties uz šo te ekonomisko pusi, kas vispār nav Satversmes tiesas jautājums, nu kā saka... es uzskatu, ka nav pamata šādam te pretējās puses pieteikumam.

A.Endziņš.

Paldies. Tiesa apspriežoties uzskata, ka tiesību sistēmas vienotības princips, valsts rīcības leģimitācijas ķēdes nepārtrauktības princips un pēctecības princips ir noteikts jau 1990.gada 4.maija Deklarācijā "Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu", kā arī 1991.gada 21.augusta Konstitucionālajā likumā "Par Latvijas Republikas valstisko statusu", Augstākās padomes 1991.gada 29.augusta lēmumā "Par Latvijas PSR likumdošanas aktu piemērošanu Latvijas Republikas teritorijā". Par to liecina arī Ministru kabineta 1993.gada 3.augusta sēdes protokola nr.1 - 11.pagrāfa 1., 2.punkts, kā arī esošā prakse, ka Ministru kabinets izdara grozījumus Ministru padomes pieņemtajos aktos.

Pamatojoties uz vispāratzītajiem tiesiskas valsts principiem un Satversmes 85.pantu, Satversmes tiesa uzskata, ka tā ir tiesīga izskatīt jebkuru jautājumu par tiesību normu hierarhiju vienotajā Latvijas Republikas tiesību sistēmā.

Tādējādi Satversmes tiesa pielieto teleoloģisko un sistemātisko interpretācijas metodi un atzīst, ka Satversmes tiesas likuma 16.pants nav tulkojams sašaurināti un līdz ar to Ekonomikas ministrijas pārstāvja zvērinātā advokāta Rozenfelda iesniegto lūgumu par tiesvedības izbeigšanu lietā daļā par Finanšu ministrijas 1993.gada 30.aprīlī apstiprināto nr.047/475 un Ekonomisko reformu ministrijas 1993.gada 4.maijā apstiprināto nr.34-11-187 kopīgo skaidrojumu "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībām" sakarā ar neatbilstību Satversmes tiesas likuma 20.panta prasībām, noraidīt.

Līdz ar to mēs varam izskatīt lietu pēc būtības. Vārds ziņojumam tiesnesei Anitai Ušackas kundzei.

A.Ušacka

Pieteikuma iesniedzējs ir Valsts kontroles padome, kas 1997.gada 26.novembrī iesniedza Satversmes tiesā pieteikumu par lietas ierosināšanu.

1997.gada 27.novembrī Satversmes tiesas priekšsēdētāja vietas izpildītājs Aivars Endziņš norīkoja mani - tiesnesi Anitu Ušacku - izskatīt šo pieteikumu.

1997.gada 16.decembrī es pieņēmu lēmumu par lietas nr.04-05(97) ierosināšanu un tiku norīkota sagatavot lietu izskatīšanai.

1997.gada 19.decembrī Valsts kontroles padome iesniedza precedentu 26.novembra pieteikumam par lietas ierosināšanu. Valsts kontroles padome lūdz atzīt par spēkā neesošiem no izdošanas brīža Finanšu ministrijas 1993.gada 30.aprīlī apstiprināto nr.047/475 un Ekonomisko reformu ministrijas 1993.gada 4.maijā apstiprināto nr.34-51-187 kopīgo skaidrojumu "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībā" turpmāk tiks saukts "kopīgais skaidrojums daļā par investīciju ieskaitīšanu izpirkuma maksā privatizācijas procesā" un Ekonomikas ministrijas 1993.gada 28.decembra skaidrojums nr.3-31.1.-231. "Par kārtību, kādā piemērojams Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgais skaidrojums "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībā" sakarā ar neatbilstību likuma "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu uzņēmumu privatizācijas kārtību" 9.pantam, likuma "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 6.pantam, likuma "Par valsts un pašvaldību uzņēmumu nomu un nomu ar izpirkumu" 8. un 20.pantam.

Valsts kontroles padome savā pieteikumā un pieteikumam pievienotajos dokumentos norāda, ka minētie likumi nosaka, ka privatizācijas procesā kā maksāšanas līdzekļi jāizmanto lati un sertifikāti, bet nevienā no privatizācijas metodēm nav paredzēts pielietot investīcijas nolūkā samazināt objektu izpirkuma maksu.

Šāda minētajiem likumiem neatbilstoša kārtība noteikta Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgajā skaidrojumā, kurā noteikts, ka starpība starp pamatlīdzekļu iepriekšējo vērtību un privatizācijas komisijas noteikto vērtību var tikt noformēta bezprocentu aizdevumu veidā un ja īpašuma objektu uzņēmuma privatizācijas projektā pirkšanas - pārdošanas līgumā vai līgumā par objektu nomu ar izpirkumu ir paredzēta investīciju ieguldīšana minētās starpības apmērā vai esošo darba vietu saglabāšana un šie nosacījumi ir izpildīti nomas ar izpirkuma līgumu darbības termiņā vai pirkšanas - pārdošanas gadījumā gada laikā pēc līguma stāšanās spēkā, institūcija, kas parakstījusi šos līgumus, pieņem lēmumu par šo starpību norakstīšanu.

Valsts kontroles padome uzskata, ka šajā skaidrojumā ir noteikta pilnīgi jauna rīcība ar valsts mantu privatizācijas procesā: bezprocentu aizdevumu līgumu slēgšana un pirkumu cenas samazināšana sakarā ar ieguldītajām investīcijām, vai saglabātajām darba vietām.

Savukārt pamatojoties uz iepriekšminēto skaidrojumu, Ekonomikas ministrija 1993.gadā 28.decembrī izdeva skaidrojumu par kārtību, kādā piemērojams Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopējais skaidrojums par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībā, kurā noteica, ka bezprocentu aizdevums noformējams kā blakus līgums vai arī privatizāciju apstiprinošajā līgumā iekļaujama īpaša sadaļa. Aizdevuma apmērs nosakāms kā starpība starp pamatlīdzekļu vērtību pirms pārvērtēšanas un privatizācijas komisijas noteikto pamatlīdzekļu nosacīto cenu.

Bez tam minētajā dokumentā paredzēts, ka nomniekam nav jāmaksā objekta izpirkuma maksa tādā apmērā, kādā izsniegts aizdevums. Valsts kontroles padome uzskata, ka šie norādījumi ministrijām ietver sevī likumos nereglementētos priekšstatus (?), šo jautājumu vajadzēja atrisināt ar grozījumiem likumā.

1998.gada 9.janvārī Ekonomikas ministrija iesniegusi Satversmes tiesā atbildes rakstu par Valsts kontroles padomes 1997.gada 26.novembra pieteikumu. Atbildes rakstā Ekonomikas ministrija norādījusi, ka tā laika valdības politika, kas pausta 1992.gada 12.martā Ministru padomes akceptētajā tautsaimniecības stabilizācijas neatliekamo pasākumu programmā, sēdes protokols nr.11, 3.paragrāfs, kā arī Latvijas Republikas Augstākās padomes 1991.gada 20.marta lēmumā par valsts īpašumu un tā koversijas pamatprincipiem, tika vērsta uz to, lai maksimāli atbalstītu uzņēmējdarbību, izdarot investīcijas, subsidējot un kreditējot uz atviegloties noteikumiem.

Tāpat Ekonomikas ministrija atbildes rakstā paskaidro, ka Latvijas Republikas Ministru padomes 1993.gada 8.marta sēdē, sēdes protokols nr.12, 1.paragrāfs, 1. un 2.punkts, konceptuāli tika izskatīti jautājumi par privatizācijas procesa paātrināšanu un ministrijām tika uzdots sagatavot un iesniegt attiecīgus priekšlikumus. Ministriju kopīgais skaidrojums tika izdots izpildot protokola 1.paragrāfa 2.punkta uzdevumu un līdz ar to netika izdarīti grozījumi Latvijas Republikas Ministru padomes 1993.gada 10.februāra lēmumā nr.67 "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu".

Ekonomikas ministrija norāda arī uz to, ka Finanšu ministrijas nolikums, kas apstiprināts ar Latvijas Republikas Ministru padomes 1991.gada 20.decembra lēmumu nr.369 un Ekonomisko reformu ministrijas nolikums, kas apstiprināts ar Latvijas Republikas Ministru padomes 1993.gada 26.februāra lēmumu nr.100 paredzēja ministrijām tiesības izdot citām valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī uzņēmumiem un uzņēmējdarbībām saistošus tiesību faktus.

Tāpat Ekonomikas ministrija uzskata, ka Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrija kopīgajā skaidrojumā paredzētā investīciju ieguldīšana un bezprocentu aizdevums ir jautājums par privatizējamā uzņēmuma cenu, nevis jautājums par maksāšanas kārtību un maksāšanas līdzekļiem, ko regulē likumi par valsts un pašvaldību īpašuma objektu uzņēmumu privatizācijas kārtību 9.pants.

Ekonomikas ministrija norāda arī, ka 1993.gada 28.decembrī, lai noteiktu precīzāku mehānismu, Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgajā skaidrojumā paredzētās iespējas īstenošanai tika izdots normatīvais dokuments par kārtību, kādā piemērojams Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgais skaidrojums par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmējdarbību grāmatvedībās. Neatkarīgi no tā, vai pirkuma cena tiek samazināta uzreiz vai pakāpeniski, atliktais maksājums neietekmē maksāšanas līdzekļus vai privatizācijas metodi, kā to nepamatoti izteica pieteikuma iesniedzējs.

Bez tam Ekonomikas ministrija uzskata, ka likuma "Par valsts un pašvaldību uzņēmumu nomu un nomu ar izpirkumu" 20.panta 8.daļa nosaka, ka nomniekam ir tiesības saņemt pirmā gada nomas maksu un izpirkuma maksu kā iznomātāja kredītu uzņēmējdarbības attīstīšanai uz visu nomas līguma darbības laiku. Ņemot vērā, ka likuma norma nenoteica kreditēšanas kārtību un mehānismu, iepriekšminētie normatīvie dokumenti to precizēja. Aizdevuma piešķiršanas kārtība

atbilst Civillikuma 1941.pantam, jo aizdevums var būt spēkā arī nenododot pašas lietas, ja līdzīgi vienojas, lai aizņēmējs atstāj pie sevis kā aizdevumu citas atvietojamās lietas, ko viņš savukārt ir parādā aizdevējam uz kāda cita pamata.

Ekonomikas ministrija norāda arī, ka nepamatota ir pieteikuma iesniedzēja norāde uz skaidrojumu neatbilstību likumam par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju, kas ir pieņemts Saeimā tikai 1994.gada 17.februārī. Ekonomikas ministrija argumentē, ka jebkurš likuma, kā arī citu normatīvo aktu skaidrojums, attiecas tikai uz normatīvajiem aktiem, kas pastāvējuši šā skaidrojuma izdošanas laikā. Vērtēt skaidrojuma atbilstību spēkā esošajiem likumiem var tikai to likumu kontekstā, kādi bija spēkā šā skaidrojuma izdošanas laikā.

1998.gada 12.janvārī Finanšu ministrija iesniedza Satversmes tiesā savu atbildes rakstu, kurā uzsver, ka Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgajā skaidrojumā par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībā tā sagatavoja tikai to daļu, kas atbilda dokumenta nosaukumam, pret kuru Valsts kontrolei iebildumu nav. Tāpēc, ka skaidrojums bija jāsaskaņo ar Ekonomisko reformu ministriju, dokuments tika nosūtīts šai ministrijai. Lai nekavētu pamatlīdzekļu pārcenošanas atsevišķu daļu precizēšanas veikšanu, Finanšu ministrija piekrita dokumenta papildinājumam par to jautājumu loku, kas, saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru padomes 1993.gada 26.februāra lēmumu nr.100 "Par Latvijas Republikas Ekonomisko reformu ministrijas nolikumu" 3.5. un 3.6.punktiem, bija Ekonomisko reformu ministrijas kompetencē.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 22.panta 2.daļas 1.punktu, 1998.gada 27.janvārī Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijai bija lūgts sniegt papildu paskaidrojumus, kurā periodiskajā izdevumā un kad ir publicēts Ekonomikas ministrijas 1993.gada 28.decembra skaidrojums par kārtību, kādā piemērojams Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgais skaidrojums par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībām.

1998.gada 28.janvārī Ekonomikas ministrija savā atbildē uz pieprasītajiem papildus paskaidrojumiem norādīja, ka Ekonomikas ministrijas rīcībā nav informācijas par to, ka iepriekš minētais skaidrojums būtu publicēts.

Lietā nebija noteiktas ekspertīzes.

Lietai pievienoti šādi dokumenti:

izraksti no Valsts kontroles padomes 1997.gada 25.novembra sēdes protokola nr.19 un 1997.gada 17.decembra sēdes protokola nr.21;

Ekonomikas ministrijas noslēgtajos līgumos paredzētās un privatizējamo valsts uzņēmumu izpirkuma maksā faktisko ieskaitīto investīciju diagramma;

Valsts kontroles privatizācijas procesa Revīzijas departamenta 1997.gada 25.novembra atzinums par ieguldīto investīciju ieskaitīšanas likumību privatizējamo valsts uzņēmumu izpirkuma maksā;

tabulas par valsts uzņēmumu nomu ar izpirkumu, kuru nomniekiem investīcijas ieskaita izpirkuma maksā;

Ekonomikas ministrijas kopsavilkums tabulu veidā par veiktajām investīcijām saskaņā ar noslēgto blakus līgumu un nomas ar izpirkuma līgumu par stāvokli uz 1997.gada 1.oktobri;

tiesību aktu teksti: apstrīdēto normatīvo tiesību aktu teksti, to augstākā juridiskā spēka normatīvo tiesību aktu atbilstība, kuriem tiek apstrīdēti teksti;

citū tiesību aktu teksti, tajā skaitā likumi:

“Likums par privatizējamo valsts un pašvaldību īpašuma objektu uzņēmumu un to mantas novērtēšanas kārtību”,

“Likums par privatizējamo valsts un pašvaldību īpašuma objektu novērtēšanas kārtību”,

“Likums par valsts uzņēmumu”,

“Likums par valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas fondiem”,

“Likums par Latvijas Republikas Ministru padomi”,

“Ministru kabineta iekārtas likums”,

“Likums par Latvijas Republikas ministrijām”,

“Ministriju iekārtas likums”.

Augstākās padomes lēmumi:

1990.gada 3.augusta lēmums “Par Latvijas Republikas valdības tautsaimniecības attīstības programmu”;

1991.gada 20.marta lēmums “Par valsts īpašumu un tā konversijas pamatprincipiem”;

Ministru padomes lēmumi:

1992.gada 4.decembra lēmums nr.514 “Par Latvijas Republikas valdības reglamentu”;

1993.gada 10.februāra lēmums nr.67 “Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu”;

Ministru kabineta noteikumi:

1993.gada 10.augusta noteikumi nr.1 “Ministru kabineta iekšējās kārtības noteikumi”;

1994.gada 14.jūnija noteikumi nr.120 “Ministru kabineta iekšējās darbības un kārtības noteikumi”;

1996.gada 30.aprīļa noteikumi nr.160 “Ministru kabineta iekšējās kārtības un darbības noteikumi”;

Ministru kabineta 1994.gada 4.janvāra Satversmes 81.panta kārtībā izdotie noteikumi nr.5 “Par ministriju iekārtu”;

Ministru padomes 1992.gada 12.marta sēdes protokols nr.11;

Ministru padomes 1993.gada 8.marta sēdes protokols nr.12;

Ministru kabineta 1993.gada 3.augusta sēdes protokols nr.1.

Finansu ministrijas 1993.gada 8.marta norādījums nr.261 (561.?) “Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu”;

Ekonomisko reformu ministrijas nolikums;

Ekonomikas ministrijas nolikumi un Finanšu ministrijas nolikumi.

1998.gada 5.februārī es, tiesnese Anita Ušacka, sagatavoju atzinumu par to, ka lietas sagatavošana izskatīšanai ir pabeigta.

1998.gada 9.februārī Satversmes tiesas priekšsēdētāja vietas izpildītājs Aivars Endziņš pieņēma lēmumu par lietas nodošanu izskatīšanai.

Paziņojums par lietas izskatīšanu publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" nr.36 1998.gada 11.februārī. Par tiesas sēdi ir pienācīgi paziņots tiesas dalībniekiem un uzaicinājums uz tiesas sēdi ir nogādāts Valsts kontrolei, Ekonomikas un Finanšu ministrijām ar kurjerpasta starpniecību.

Ar lietas materiāliem iepazinušies Valsts kontroles padomes pilnvarotais pārstāvis un Ekonomikas ministrijas pilnvarotais pārstāvis.

A.Endziņš.

Paldies. Vai tiesas sastāvā esošajiem tiesnešiem ir jautājumi? Nav.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi vai paziņojumi? Nav. Paldies.

Tādā gadījumā vārds tiek dots Valsts kontroles padomes pārstāvei lietas faktisko apstākļu juridiskā pamatojuma izklāstam.

Gribu jums atgādināt, ka saskaņā ar reglamenta 306.pantu runas laiks ir līdz 30 minūtēm.

....

Sākot jau ar 1996.gadu un turpinoties 1997.gada pārbaudēm, tas ir, Valsts kontroles pārbaudēm attiecīgi par privatizācijas likumību dažādos bijušajos valsts uzņēmumos jeb tā saucamajos privatizējamajos valsts uzņēmumos, Valsts kontroles revidenti konstatēja neatbilstību dažādiem likumdošanas aktiem. Tātad privatizācijas procesa neatbilstību dažādiem likumdošanas aktiem. Tajā skaitā neatbilstību galvenajiem jeb tā saucamajiem jumta likumiem, kas reglamentē privatizāciju, tas ir, 1992.gada 10.jūnija likumam "Par valsts un pašvaldību īpašumu privatizācijas kārtību", tāpat arī 1994.gada 17.februāra likumam "Par valsts un pašvaldību objektu privatizāciju" un 1993.gada likumam "Par valsts un pašvaldību uzņēmumu nomu un noma ar izpirkumu".

Un tātad veicot šīs te revīzijas tika konstatēta šāda te parādība, ka privatizācijas procesā neatbilstoši tam, ko regulē šie uzskaitītie likumi un citi arī vēl, pamatojoties uz šiem likumiem izstrādātie citi normatīvie dokumenti, nevienā no privatizācijas metodēm neparedz pielietot investīcijas, kuras tika vārdu sakot atklātas pārbaudot šos uzņēmumus, kurā galvenokārt kā privatizācijas metode bija izmantota noma ar izpirkumu. Un kurai bija jānotiek saskaņā ar likumu "Par valsts un pašvaldību uzņēmumu nomu ar izpirkumu".

Tātad šajos te likumos bija rakstīts, tātad runājot par norēķināšanās sistēmu, runājot par maksāšanas līdzekļiem, bija rakstīts, ka ir jāizlieto... tātad likums, ka ir jāizmanto lati un sertifikāti, bet nebija nekas teikts vispār par investīcijām. Bet šādu te pamatu... šāds pamats šādai darbībai tika atrasts šajos te dokumentos, kurus tikai nosacīti mēs varam nosaukt par normatīvajiem dokumentiem, ka tātad šāda te kārtība, neatbilstoša likumam kārtība, tika noteikta Finanšu ministrijas 1993.gada 30.aprīļa apstiprinātajā nr.047/475 un Ekonomisko reformu ministrijas 1993.gada 4.maija apstiprinātajā nr.34-1-1-187 kopīgajā skaidrojumā par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību grāmatvedībā.

Tātad šeit vispār ir mums... gribu pievērst tiesas uzmanību šim likumdošanas jeb varētu teikt, dokumenta tekstam. Tas, kas bija publicēts "Latvijas Vēstnesī". Respektīvi, tātad, pirmkārt, pirmais jautājums, par kuru mums būtu jātiek skaidrībā, ir tas, uz kāda pamata noskaidrot šīs tiesības... kas ir devis šīm te ministrijām izdot šādu te skaidrojumu. Kā redzams no šī te teksta, tad šeit ir uzskaitīts pašā sākumā, ka pamats šādas te kopīgas vēstules sagatavošanai ir bijis 1993.gada 8.marta Ministru padomes sēdes protokols nr.12 un otrs pamats ir šis Ministru padomes 1993.gada 10.februāra lēmums nr.67. Šajā te sakarībā tātad skatoties šo te protokolu, Ministru kabineta sēdes protokolu, tātad kurš ir datēts ar 8.martu 1993.gadu un 1.paragrāfa 2.punktā ir rakstīts, ka ekonomisko reformu ministram kopīgi ar ieinteresētajām ministrijām, tātad sagatavot un iesniegt valdībai priekšlikumus par grozījumiem Ministru padomes 1993.gada 10.februāra lēmumā nr.67 "Par pamatlīdzekļu pārcenošanu".

Savukārt šis Ministru padomes lēmums nr.67 tātad ir pieņemts nolūkā, tātad šajā te Ministru padomes lēmumā ir rakstīts, ka pirmkārt jau kādā nolūkā šis normatīvais dokuments ir pieņemts un kāds ir šī dokumenta uzdevums. Un tur preambulā ir rakstīts: lai radītu nepieciešamos nosacījumus pamatlīdzekļu atjaunošanai paredzēto līdzekļu uzkrāšanai uzņēmumos, kā arī ņemot vērā to, ka inflācijas rezultātā pamatlīdzekļu tirgus vērtība daudzkārt pārsniedz to bilances vērtību un Ministru padome nolemj valsts uzņēmumos, uzņēmēj sabiedrībās, organizācijās, kā arī visās valsts budžeta finansējamās iestādēs to bilancē esošos pamatlīdzekļus tātad pārvērtēt pēc stāvokļa uz 1993.gada 1.janvāri.

Arī tālākā tekstā iet runa konkrēti, kā šie pamatlīdzekļi tiek pārvērtēti, kādi koeficienti šeit ir piemērojami, bet šeit neiet nekāda runa... šis vārdu sakot Ministru padomes lēmums nr.67 nevar būt par pamatu, lai tālāk izdotu šādu te kopīgo skaidrojumu, kurā ir pilnīgi cits saturs. Tātad Valsts kontroles padomei nav iebildumu pret to daļu šajā kopīgajā skaidrojumā, kurā iet runa par Finanšu ministrijas kompetenci, jo viņa atrunā konkrēti savus jautājumus. Bet ir pretenzijas tieši konkrēti jautājumos, kas tiek saistīti jau ar Ekonomikas ministrijas ierosinājumiem attiecībā kas groza tātad tieši šo iespēju, kādā veidā pamatojoties tiek mainīta tātad rīcība ar valsts mantu un, kā zināms, tātad šo rīcību ar valsts mantu nosaka mums likums, šeit ir jumta likums tātad likums "Par valsts uzņēmumu". Par cik šie privatizējamie uzņēmumi ir, kā saka, šī valsts īpašuma forma šiem privatizējamajiem uzņēmumiem, un tātad likuma "Par valsts uzņēmumu" 11.pants nosaka šo rīcību, kādā veidā notiek šī rīcību ar valsts mantu. Tātad šeit konkrēti jau tiek reglamentēta un tātad ir šai rīcībai konkrēts saturs. Tādā sakarībā šeit pielietotais attiecībā uz Ekonomikas ministriju... vārdu sakot, šajā kopīgajā skaidrojumā tiek noteikts tas, ka starpība starp pamatlīdzekļu iepriekšējo vērtību un privatizācijas komisijas noteikto vērtību var tikt noformēta bezprocentu aizdevumu veidā un ja īpašuma objekta privatizācijas projektā, tātad pirkšanas - pārdošanas līgumā, vai līgumā par objekta nomu ar izpirkumu ir paredzēta investīciju ieguldīšana minētās starpības apmērā vai esošo darba vietu saglabāšana, šie nosacījumi ir izpildīti nomas ar izpirkuma līguma darbības termiņā vai pirkšanas - pārdošanas gadījumā gada laikā pēc līguma stāšanās spēkā, institūcija, kas parakstījusi šos līgumus, pieņem lēmumu par šo starpību norakstīšanu. Tātad šajā te, vārdu sakot, daļā mēs redzam - tātad šeit ir pilnīgi noteikti demonstrēta rīcība, kā rīkoties ar šo te valsts mantu.

Tātad tālāk attiecībā par šo te, runājot par šo te vēl sēdes protokolu, ir jāatzīmē tas, ka nekur tas nav norādīts, ka... pretējā puse šeit atsaucās uz to, ka tas ir operatīvas dabas jautājums ir bijis un ka šo jautājumu saskaņā ar reglamentu, valdības reglamentu, tas tiek vārdu sakot traktēts kā operatīvais jautājums, kuru vārdu sakot var pieņemt kā protokola veidā.

Bet, ja mēs vispār skatāmies uz tajā laikā darbojošos likumu par Latvijas Republikas Ministru padomi, tad šeit 5.pantā ir rakstīts, ka Ministru padome ir tiesīga izdot aktus tikai Latvijas Republikas likumu un Augstākās padomes lēmumu ietvaros. Tas ir viens.

Otrs. Nākošais. Saskaņā ar šo te Ministru padomes 23.pantu, kur ir konkrēti rakstīts, ka Ministru padome pieņem lēmumus Ministru padomes sēdēs un Ministru padomes aktu pieņemšanas, izdošanas un noformēšanas kārtību nosaka Ministru padomes reglaments. Šajā sakarībā attiecībā par reglamentu, reglamentā ir norādīts, konkrēti tas ir tād Valdības reglaments, Latvijas Republikas valdības reglaments, kurš ir pieņemts ar Ministru padomes 514.lēmumu 4.decembrī 1992.gadā un šajā te 9.punktā ir rakstīts, ka valdība ir tiesīga izdot aktus tikai Latvijas Republikas likumu un Latvijas Republikas Ministru padomes lēmumu ietvaros. Attiecībā vēl par šiem te jautājumiem. Arī šis te valdības reglaments konkrēti nosaka arī, kādā veidā ir šī darba kārtība, kā ir sagatavojami šie te iesniedzamie projekti, tas ir domājams, tātad tie ir tie jautājumi... mēs varētu vispārināt, ka tie ir šajā laikā bijuši Ekonomisko reformu ministrijas jautājumi, jo saskaņā ar likumu par Ekonomiskās reformas ministriju šeit ir rakstīts, ka Ekonomisko reformu ministrija tātad sagatavo projektus iesniegšanai Ministru padomē, tātad valdībai. Bet pie iesniegšanas viņai ir attiecīgi arī jāgādā par šo te reglamentu, jo šis reglaments jau nav tikai vērsts uz pašu valdību, bet šis reglaments nosaka, kādā veidā tās institūcijas, kurām ir dotas tiesības iesniegt šos te projektus, dažādu normatīvo dokumentu projektus, kādā veidā viņi iesniedz un kādai formai šeit ir jābūt.

Tad šeit mēs no tiem dokumentiem, kas atrodas lietā un arī pretējā puse nav iesniegusi kaut kādus konkrētus papildinājumus attiecībā uz šo protokolu daļu, tātad mēs redzam, ka bija uzdots uzdevums šo te... vārdu sakot ar protokolu dots uzdevums ekonomikas ministram kopā vēl arī ar citām ministrijām tātad šos te grozījumus, izdarīt grozījumus šajā te Ministru padomes lēmumā nr.67. Bet mēs nokonstatējām, ka šādi grozījumi nav izdarīti, bet šo grozījumu vietā ir radies šis kopējais abu ministriju skaidrojums.

Tālāk, runājot par šo te abu ministriju kopīgo skaidrojumu, ir fakts, kurš ir nokonstatēts tātad daudzās pārbaudes revīzijas lietās mūsu, ka šis skaidrojums ir izmantots pie līgumu slēgšanas, pie trīspusējo līgumu slēgšanas jeb izmantots tātad Ekonomikas ministrijas... tātad izmantots par pamatu Ekonomikas ministrijas 1993.gada 28.decembra vēstulē "Par kārtību, kādā ir piemērojams Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgais skaidrojums "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībās". Nu ar šo vēstuli Ekonomisko reformu ministrija... tātad ar šo vēstuli ir dots norādījums citām ministrijām tātad rīkoties ar šiem te Privatizācijas fonda praktiski līdzekļiem. Jo Ekonomikas ministrija, saskaņā ar Ekonomikas ministrijas nolikumu ir privatizācijas fonda... tātad rīkojas ar šiem Privatizācijas fonda līdzekļiem, jo viņai tātad ir šādas te rīcības tiesības.

Tātad ja mēs... ar šo vēstuli tika dots norādījums ministrijām par rīcību ar valsts īpašuma privatizācijas fonda līdzekļiem. Šajos norādījumos ir noteikts, ka bezprocentu aizdevums ir noformējams kā blakus līgums vai arī privatizāciju apstiprinošajā līgumā ir iekļaujama īpaša sadaļa - aizdevumu apmērs ir nosakāms kā starpība starp pamatlīdzekļu vērtību pirms pārvērtēšanas un privatizācijas komisijas noteikto pamatlīdzekļu nosacīto cenu. Minētajā dokumentā ir paredzēts arī, ka nomniekam, ja tas ir līgums nomai un noma ar izpirkumu un pamatā arī šie līgumi bija noma un noma ar izpirkumu, kurā bija šie trīspusējie līgumi slēgti, tātad nomniekam nav jāmaksā objekta izpirkuma maksa tādā apjomā, kādā ir izsniegts aizdevums.

Vispār Valsts kontrole attiecībā par privatizāciju un vispār par privatizācijas likumdošanas piemērošanu viennozīmīgi iestājās par to, ka vērtējot dažādus darījumus, kas ir šajā te saistībā ar privatizācijas jautājumiem, tātad ar tiem, kur subjekti ir šie privatizējamie objekti, pie dažādu tātad darījumu slēgšanas, pamatā vārdu sakot stingri turas pie šīm privatizāciju dažādo privatizācijas likuma normām. Bet par cik šajā te Ekonomisko reformu ministrijas 28.decembra 1993.gada kārtībā, tātad kārtībā, kādā ir piemērojami šo te abu ministriju skaidrojumi, pieskaras arī un savu darbību tātad pamato uz Civillikuma normām. Šādā te sakarībā tātad mums parādās šajā te dokumentā, tātad Ekonomikas ministrijas izdotajā dokumentā, ko viņa ir savukārt ir paziņojusi arī attiecīgām nozaru ministrijām, kuru valdījumā ir šie privatizējamie objekti, tātad par šādiem te diviem līgumiem iet runa.

Ir aizdevumu līgums tātad un tālāk šajā te skaidrojumā ministrija iet vēl tālāk, norādot, ka šeit ir iespējama, ja tāda ir iespējamība, kā dāvināšana. Tātad šādā te sakarībā es esmu spiesta arī tātad pieskarties Civillikuma atsevišķiem pantiem, kurā ir konkrēti šis jautājums arī noteikts. Tātad Civillikuma 1912.pants. Tātad - kas ir dāvinājums. Tātad dāvinājums ir tiesisks darījums, ar kuru kāds aizdevības piešķir otram uz atlīdzības pamata tātad kādu mantisku vērtību. Tālāk jautājums 1913.pantā ir rakstīts: ka dāvināt var katrs, kam ir rīcības spēja. Tātad šajā gadījumā tātad šis te kopīgais skaidrojums nedod nevienam tiesības un uz šā skaidrojuma pamata šī te Ekonomikas ministrijas savukārt noteiktā kārtībā nedod šādas te tiesības piemērot tātad attiecībā uz Civillikuma normas, kā tas tiek traktēts no otras puses.

Attiecībā vēl par aizdevuma līgumu. Kas tad ir aizdevuma līgums? Tātad šo jautājumu reglamentē jeb jēdzienu dod 1934.pants un tur ir rakstīts: tātad ar aizdevumu līgumu ir jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošanu īpašumā ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietas. Tātad pēc aizdevuma līguma... tātad ar aizdevuma līgumu aizdevējs, mūsu gadījumā aizdevēja lomā šajos te trīspusējos līgumos ir Ekonomikas ministrija, tātad viņa kā aizdevējs ar plašu žestu aizdod šos te līdzekļus, uz ko viņai likums neparedz... nepiešķir šādas te tiesības. Tāpat arī 1936.pantā tātad ir noteikts, ka aizdevējam ir jābūt vai nu aizdodamo lietu īpašniekam, vai nu jārīkojas īpašnieka uzdevumā, vai ar viņa piekrišanu. Arī saskaņā ar šo te pantu, tātad Ekonomikas ministriju neviens nav pilnvarojis šādā veidā rīkoties un ar šādu te paziņojumu vai kā viņu tur nosaka, ka tāda ir kārtība, rīkoties ar šiem te līdzekļiem.

Attiecībā vēl par normatīvo bāzi attiecībā uz šo te Ekonomisko reformu ministrijas šo te noteikto kārtību. Šajā laikā tātad... jo laika ziņā šie abi skaidrojumi, kopīgais skaidrojums tiek izdots

laika ziņā ar nobīdi, tāpat ar diezgan, tāpat pus gadu ir domāts, ko tad darīt un kā to vārdu sakot reāli izdarīt un kā izpildīt un kā izmantot šo te vārdu sakot, kopīgo skaidrojumu, un šajā te sakarībā mainās likums, stājas spēkā tāpat Ministru kabineta iekārtas likums, kurš ir pieņemts 15.jūlijā 1993.gadā un attiecībā uz ministrijām, tāpat uz valsts pārvaldes institūcijām, kuras ir pakļautas Ministru kabinetam, šos jautājumus regulē likuma attiecīgi 15.pants. Un šeit ir rakstīts, ka instrukcijas un ieteikumi, tāpat, pirmkārt, ir publicējami tādā pašā kārtībā, kā likumi un kā noteikumi, bet šeit vispār tāpat pie lietas apstākļiem mēs zinām, ka tas netika publicēts, ka tas individuāli tika paziņots konkrētām ministrijām un ka instrukcijās un ieteikumos ir jābūt norādei, uz kāda likuma vai noteikumu pamata tie ir izdoti. Kā te skaidri redzam, šī tāpat Ekonomisko reformu ministrijas kārtība pieņemtā, kura ir pieņemta, kā mēs redzam pēc dokumenta rekvizītiem, ir 28.decembrī 1993.gadā.

Praktiski šī te darbība, kura pamatojas uz šo te kārtību izstrādāto Ekonomikas ministrijas, konkrētā darbība parādās sākot jau ar 1994.gadu. Un attiecībā par to, kurā Valsts kontrole iestājās par šiem te normatīvajiem dokumentiem, par šo te likumdošanas paketi, kas tieši ir privatizācijas likumdošanas paketes piemērošanas pamatotība, tad Valsts kontrole šeit min šādus te likumus ar konkrētiem pantiem. Protams, ka šeit vispār varēja arī būt... vēl varēja atsaukties uz konkrētiem pantiem, bet mūsaprāt tie bija tie, kā saka, pamatotākie, uz kura pamata tāpat ir šī neatbilstība, konstatēta šī neatbilstība. Tas ir likuma "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizācijas kārtību" 9.pants, likums "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 6.pants, tāpat šis likums ir 1994.gada 17.februāra likums un 1993.gada likums "Par valsts un pašvaldību uzņēmumu nomu, nomu ar izpirkumu" attiecīgi šeit ir 8.pants un 20.pants.

Godātā tiesa! Es mazlietiņ vēl gribu pievērst jūsu uzmanību, konkrēti kādā sakarībā mēs pamatojamies uz šiem te pantiem... uz konkrētiem likumiem un uz pantiem. Tāpat likums par nomu un nomu ar izpirkumu. Tāpat mēs pamatojamies un sakām, ka nav atbilstoši 8.pantam. Šeit tāpat ir 8.panta 2.daļa, kurā ir rakstīts, ka nomnieks iegūst īpašuma tiesības uz iznomāto uzņēmumu pēc tam, kad samaksāta visa līgumā par nomu ar izpirkumu paredzētā izpirkuma maksa. Līdz tam uzņēmuma īpašnieks un valdītājs ir iznomātājs. Tāpat šeit galvenais ir tas, ka tāpat neizpildot šo te likuma pantu, kā tas tiek... un mēs uzskatām, ka šie te normatīvie dokumenti nu nevar būt par pamatu tādā sakarībā... tāpat šis lietas ieguvējs, tas ir arī, kā saka, ir arī šis Civillikuma princips, tāpat viņš nevar kļūt nenomaksājot šo noteikto summu, kas ir nolīgta, viņš nevar kļūt par šīs te mantas īpašnieku jeb objekta īpašnieku. Un kā mēs redzam pēc šiem te normatīvajiem dokumentiem, šīs investīcijas jau kuras tiek nosauktas par investīcijām, viņas jau nav paredzētas nevienā šajā te likumā. Bet šeit sakarā ar to, ka... ar to, ka ir mums šis privātais sektors veidojas un ka šeit ir nepieciešams arī tas, ka valdības politikas pamatvirzienos bija noteikts, ka jāveicina ir visāda veida privāta šī te darbība, šī uzņēmējdarbība, dažādos veidos ir šeit arī jāstimulē šī te darbība. Tad vārdu sakot atbildot uz šo jautājumu, mūsu atbilde uz šo jautājumu - kādā veidā ir iespējams šajā te situācijā, kad mums ir noma un noma ar izpirkumu, līgums, kādā veidā ir palīdzēt šim te jaunajam lietas jeb objekta īpašniekam. Un šeit attiecīgi runājot arī 20.pantā par nomnieka saimniecisko darbību, tad šeit 8.punktā ir rakstīts, ka nomniekam ir tiesības saņemt pirmā gada

nomas maksu un izpirkuma maksu kā iznomātājkredītu uzņēmējdarbības attīstīšanai uz visu nomas līguma darbības laiku ar procentiem, kas nav lielāki par Latvijas Bankas aprēķināto vidējo ilgtermiņa kredītprocentu Latvijas Republikas kredītiestādēs. Procenti par nomas maksu ir ieskaitāmi attiecīgajā valsts un pašvaldības budžetā. Bet procenti par izpirkuma maksu - valsts īpašuma privatizācijas fondā un to pašvaldību īpašuma privatizācijas fondiem, kas atrodas tajā teritorijā, kurā ir uzņēmums un ka tas ir darāms saskaņā ar likumu par privatizācijas fondiem, tātad tas ir 1992.gada 9.decembra likums. Tā noteiktajā kārtībā.

Tātad šis te jautājums par to, ka... vārdu sakot, arī šis likums - noma un noma ar izpirkumu - deva tiesības jau un it kā arī palīdzību sniedza šādiem te jauniem uzņēmējiem, tātad šādas iespējas bija. Un nebija vajadzīgs arī šīs investīcijas, tātad izmantot šīs investīcijas. Jo kā pierādīja arī mūsu praktiskā darbība, daudzi, redzot šo likuma neatbilstību... attiecīgi šo te skaidrojumu neatbilstību likumiem, atteicās no šiem piedāvātajiem labvēlīgajiem noteikumiem par investīciju izmantošanu, jo ko praktiski varēja paņemt par brīvu.

Attiecīgi vēl likumā par... mēs atsaučamies uz likumu par 1992.gada 16.jūnija likumu "Par privatizācijas kārtību". Tātad attiecīgi atsaučamies uz 9.pantu par maksāšanas līdzekļiem un kārtību.

Nu mēs pastāvam uz to, ka tātad privatizācijas procesā ir izmantojami lati un sertifikāti, šī likuma pirmajā redakcijā bija arī vēl uzskaitīts, ka var ar konvertējamā valūtā... pirms latiem nāca arī rubļi... bet šeit nekur nebija šajos te ne šajā te 9.pantā, ne arī 2.pantā, kurā tiek regulēts jautājums par privatizācijas metodēm, arī pielietot šādā te veidā, jo ja likumdevējs varēja izteikt šādu gribu, varēja iztaisīt arī grozījumus šajā te likumā par privatizācijas kārtību attiecībā uz privatizācijas metodēm, kur ir rakstīts, ka tātad var pārdot izolē starp pretendentu atlasī, var ar sertifikātiem, var ar latiem, kādēļ šeit nebija šie ieskaitīti... tātad varēja šeit arī, ja to būtu akceptējis likumdevējs, varēja šīs investīcijas arī vārdu sakot atrunāt un tad tas būtu, kā saka, atbilstoši likumam.

Tā. Attiecībā vēl par likumu "Par valsts un pašvaldību objektu privatizāciju", tātad tas ir 1994.gada februāra likums un šeit mēs atsaučamies uz 6.pantu. Šeit arī iet runa par maksāšanas līdzekļiem un šajā te, kādēļ mēs atsaučamies uz šo te likumu... praktiski šis skaidrojums, kurš tika pieņemts tātad 1993.gada beigās, tā pielietošana sākās tikai 1994.gadā un viņa turpinās joprojām, šie objekti... tātad tiek samazināta šo objektu izpirkumu maksa, pamatojoties uz šīm it kā ieguldītajām investīcijām arī esot šim jaunajam likumam par privatizāciju.

Un tādēļ arī šeit bija atkal šī iespēja šos jautājumus risināt daudz savādāk. Bet mēs nesaprotam... ir šis variants par to, ka joprojām privatizācijas aģentūra turpina šo darīt tātad uz šā apšaubāmā dokumenta pamata, tātad virza šo darbību par investīciju ieskaitīšanu, tātad šīs izpirkuma maksas, kā saka, atlaišanu, pamatojoties uz šīm te investīcijām.

Tātad pamatojoties uz teikto, šeit mēs uzskatām, ka tam, kā šis te Finanšu ministrijas 1993.gada 30.aprīļa apstiprinātais, jeb kā te tika minēts, šis kopīgais skaidrojums, kā arī Ekonomikas ministrijas šī 28.decembra vēstule, kurā ir noteikta šī kārtība, tātad praktiski tā ir kārtība rīcībai ar valsts mantu, kura paredz, ka ir pilnīgi noteikta cita kārtība neatbilstoši tātad esošajiem likumiem... kārtība tātad aizdevumu izsniegšana... bezprocentu aizdevumu izsniegšana un kura tiek tālāk virzīta un šis aizdevumu līgums transformējas uz citu Civillikuma pantu un uz citu

līgumu, uz dāvinājuma līgumu... uzskatām, ka tas nav atbilstoši šim te likumam “Par privatizācijas kārtību” 9.pantam, tāpat arī “Par privatizācijas kārtību” 6.pantam un likumam “Par nomu un nomu ar izpirkumu” 8. un 20.pantam.

A.Endziņš.

Paldies. Kādi jautājumi ir tiesnešiem pieteikuma iesniedzēja pārstāvim? Čepānes kundze.

I.Čepāne.

Ir jautājums. Jūs teicāt, ka šis otrais skaidrojums, ko izdeva Ekonomikas ministrija, nekur nav publicēts. Un tāpēc man ir jautājums. Ņemot vērā, ka šī privatizācija tomēr ir publiska un punktā 1.1. ir teikts, ka skaidrojumu piemēro gadījumos, kad to pieprasa privatizācijas subjekts, tas ir, pircējs vai nomnieks un tā tālāk... Jūsu praksē... jūs noteikti pārbaudiet, kā potenciālais šis privatizētājs vispār varēja uzzināt par šādiem labvēlīgiem noteikumiem?

....

Nu praktiski to nevarēja uzzināt. Ja viņš nav publicēts, tad nevarēja. Tad vienkārši tiem, kam bija... attiecīgi šīm te nozaru ministrijām, kurām pakļautībā atradās šie privatizējamie objekti, tad viņi varēja neoficiālā veidā kādā sanāsmē paziņot, bet tas jau nav šeit oficiāli. Tātad praktiski... jo šeit jau šis privatizētāju loks var ļoti dažāds būt atkarībā no tā, kāds ir privatizācijas projekts un kam ir tiesības un kas vēlas pieteikties.

I.Čepāne.

Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Vēl kādi jautājumi?... kādi būtu jautājumi... (nesaprotami)

...

Jā, man ir daži jautājumi. Šajā kopīgajā skaidrojumā ir minēts ne tikai Ministru padomes 1993.gada lēmums un 1993.gada 8.marta protokols, bet ir norāde arī uz likumu “Par privatizējamo valsts un pašvaldību īpašuma objektu un to mantas novērtēšanas kārtību”, bet jūs savā runā nemaz nepieminējāt šo...

A.Endziņš.

Rozenfelda kungs, ja jums nav cienība pret tiesu un jūs uzstādāt jautājumu nepieņemoties, tad vismaz izrādiet cienību atbildētāju pārstāvei...

J.Rozenfelds

Es atvainojos... Man atkārtot jautājumu?

...

Jā, būtu vēlams, ka jūs atkārtotu.

J.Rozenfelds

Jā... nu tā tad es saīsinot. Kādēļ jūs neatsaucāties uz šo 1992.gada 10.jūnija likumu "Par privatizējamo valsts un pašvaldību īpašuma objektu (uzņēmumu) un to mantas novērtēšanas kārtību?" Jo tas taču šeit arī ir norādīts kā viens no dokumentiem, uz kuriem balstās šis skaidrojums.

...

Redziet, šeit ir... tā tad šajā te skaidrojuma vēstulē ir pamatā noteikts, ka... tā tad ir izstrādāts pamatojoties uz diviem. Es uzskatu, ka tas ir uz diviem dokumentiem. Viens tā tad ir šis protokols, valdības sēdes protokols un ir šis Ministru padomes lēmums. Bet tas ir šādā sakarībā vienkārši iepīts klāt pie tā jautājuma, pie šī, ko mēs uzskatām par šo nelikumīgo daļu, neatbilstošu likumam daļu.

J.Rozenfelds

Paldies. Nākamais jautājums, ja drīkst. Jūs, ja es pareizi sapratu, atsaucāties uz Latvijas Republikas 1992.gada likumu "Par Latvijas Republikas Ministru padomi"? Es pareizi sapratu? Kur ir noteikts, kādas tiesības bija Ministru padomei tajā laikā un vēl minējāt konkrētu punktu, kādā kārtībā un par kādiem jautājumiem Ministru padome pieņem lēmumus un rīkojumus.

Mans jautājums ir šajā sakarā: vai tad uzturot šo savu prasības pieteikumu jūs uzskatāt, ka arī Ministru padome būtu pieņēmusi kādu lēmumu neatbilstoši likumam?

....

Redziet, šeit saskaņā ar šo te 5.pantu, es domāju, ka jūs te pamatojoties uz šo te 5.pantu, kur ir noteikts, ka Ministru padome ir tiesīga izdot aktus tikai Latvijas Republikas likumu un Augstākās padomes lēmumu ietvaros, bet Ministru padome... ja mēs, piemēram, skatāmies, ka Ekonomisko reformu ministrija un tālāk arī Ekonomikas ministrija izstrādā šos te projektus, kas ir saistīti ar privatizāciju, tā tad viņa virza šo projektu noteiktā kārtībā, saskaņā ar reglamentu uz Ministru padomi un Ministru padome arī pieņem šos te lēmumus. Tāds ir mans tulkojums attiecībā par šo te punktu.

J.Rozenfelds

Mans jautājums jau būtībā bija daudz vienkāršāks un pavisam cits pēc satura. Vai pēc jūsu domām Ministru padome ir pārkāpusi kādu normatīvu priekšrakstu vai nē, ja jūs minat šo normu.

...

Nu šīs institūcijas, šajā sakarībā arī Ekonomikas ministrija ir tā institūcija, kas ir pakļauta Ministru padomei, bet Ministru padomes tātad sastāvu jeb valdību veido arī šis ekonomikas ministrs. Tāds ir mans...

J.Rozenfelds

Tātad, ja es pareizi saprotu, tad kā institūcija, kas atrodas Ministru padomes pakļautībā Ekonomikas ministrija, pieņemot šo skaidrojumu, jūsuprāt ir pārkāpusi likumu un tādēļ jūs uzskatījāt par nepieciešamu norādīt arī uz to, ko drīkst un ko nedrīkst lemt Ministru padome. Vai tā?

....

Jā.

J.Rozenfelds

Paldies. Nākamais jautājums. Jūs atsaucāties uz likumu "Par nomu un nomu ar izpirkumu" 8.pantu, kur tiešām ir norādīts uz iznomātāja nomnieka īpašuma tiesībām un uz šo īpašuma tiesību pārejas momentu. Tā kā tas ietverts jūsu runā, prasot atcelt Finanšu ministrijas un Ekonomikas ministrijas kopīgo skaidrojumu, man ir jautājums - kādā sakarā ir jūsu citētā norma no likuma "Par nomu un nomu ar izpirkumu" ar šo skaidrojumu, jo manuprāt šajā kopīgajā skaidrojumā nekas tāds nav paredzēts, kā, teiksim, kurā brīdī pāriet īpašuma tiesības, jo nu šis skaidrojums savā būtībā ir īss un triviāli vienkāršs, tas norāda, kā, tā sakot, var noteikt šo nosacīto cenu un ko tādos gadījumos piemēro un kā tas ietekmēs tātad pirkšanas - pārdošanas līgumu, tās arī ir viss, kas šeit ir ietverts, tur nav runas konkrēti šajā skaidrojumā par īpašuma tiesību pārejas momentu vispār.

...

Jā. Redziet, bet ir runa šajā Ekonomikas ministrijas izdotajā kārtībā, kurā ir noteikta... tātad šī rīcība tiek dota, šī zaļā gaisma, rīcībai ar valsts mantu. Jo tādēļ, ka šeit jau ir tas, ka nomnieks iegūst īpašuma tiesības tikai tad, ja viņš ir samaksājis šo nomas maksu jeb izpirkuma maksu, kas ir saskaņā ar līgumu. Bet šie līgumi, kas tiek slēgti, tātad nomas līgums ar izpirkumu... un uz šī pamata slēgtie šie trīspusējie līgumi, kurā piedalās arī kā aizdevējs šī Ekonomikas ministrija... Ekonomisko reformu ministrija, tad šeit ir redzams, ka šī izpirkuma maksa jau netiek samaksāta, šeit jau ir tas, ka netiek samaksāta, tāpēc tas ir akcentēts uz šo te pantu un uz šo te 2.punktu. Jo netiek jau nomaksāts. Praktiski jau tie īpašnieki, varētu teikt, ir falši, viņi jau nav ieguvuši šīs īpašuma tiesības, jo viņi nav nomaksājuši visu izpirkuma maksu, kas bija saskaņā ar noslēgto līgumu. Un arī tiem naudas līdzekļiem, kuriem vajadzēja ieiet šajā privatizācijas fondā.

J.Rozenfelds

Piedodiet, es varbūt neprotu izlasīt šo...

A.Endziņš.

Jums ir jautājums, vai jūs komentējat?

J.Rozenfelds

Es gribētu tomēr, precizējot vēlreiz savu jautājumu, uzzināt, kurā pantā tur tieši Ekonomikas ministrijas šajā vēstulē, ko parakstījis Druvis Skulte, ir runa par īpašuma tiesību pārejas momentu. Nevar atrast šādu lietu šajā...

...

Redziet, šeit iet runa par to, ka tiek slēgti bezprocentu aizdevumu līgumi. Tālāk līgumi... tālāk šis te aizdevumu līgums, bezprocentu aizdevumu līgums viņš jau transformējās tālāk uz dāvinājuma līgumu. Un tad, protams, ka šeit ir tād šie līgumi, tād darījumi, darījumi nobeidzas, darījumi noslēdzas līdz ar to ar šīs mantas pāriešanu, bet ja tas nav uz likumīga pamata šie līgumi taisīti, neatbilstoši likumdošanas normām, tad arī šeit nav šī izpirkuma maksa un šeit nevarētu būt runa par īpašuma tiesību iegūšanu īpašumā.

J.Rozenfelds

Nu jā, tur jau tā lieta, ka nav tādas runas šajā skaidrumā. Un viens jautājums, ja tiesa man atļauj, ir par to prasības pieteikuma daļu, kuru jūs savā runā neskārāt, proti, prasības pieteikuma 2.lappusē ir vēl īpaši izdalīta tāda vieta, atsaucoties uz Ministru kabineta iekārtas likumu, tād 4.rindkopā.

...

Es atvainojos, tas ir par kādu....

J.Rozenfelds

Tas ir iesniegums - pieteikums par lietas ierosināšanu Satversmes tiesai, kas datēts ar 26.novembri...

....

Ar 26.novembri... 26.novembrī bija iztaisītas izmaiņas un ir spēkā šie 19.februārī... Šeit ir atsevišķi padomes...

J.Rozenfelds

Tātad jūs no šīs daļas atsakāties?

...

Jā. Mums ir šis 19.decembra 1997.gada papildus iesniegti pamatojumi Satversmes tiesai, kuri ir ar padomes lēmumu izdarīti un padome ir par jaunu griezusies ar šādu te iesniegumu. Un mēs

vairs neskaramies pie šī novembra lēmuma... man pat nav tiesības to komentēt, jo mani padome nav uz to pilnvarojusi. Mums ir spēkā šis Satversmes tiesas pieteikums 19.decembra 1997.gada.

J.Rozenfelds

Un tātad jūs neuzturat spēkā to principu, ka tie dokumenti... valsts institūcija savu konkrēto rīcību uz ārpusi var pamatot vienīgi atsaucoties uz Satversmes likumu vai noteikumiem nevis uz instrukciju un ieteikumiem. Jo šis jautājums par to, ka instrukcijas ierēdņiem un likumi un Ministru kabineta noteikumi visiem taču, ja es pareizi saprotu, ir šī pieteikuma būtība, jeb jūs ne tā traktējat savu pieteikumu.

...

Jā, tā tas varētu būt.

J.Rozenfelds

Tā tas varētu būt. Tādā gadījumā tātad es papildinot savu jautājumu gribētu uzzināt: ar kādiem pierādījumiem jūs pamatojat to, ka šis kopīgais skaidrojums, kā arī Ekonomikas ministrijas decembra, 1993.gada decembra, skaidrojums ir adresēts, kā tas ir formulēts pieteikumā, uz ārpusi nevis tikai, teiksim, ierēdņiem. Jo no paša šo dokumentu satura par adresātu ir diezgan grūti spriest.

...

Redziet, adresāts ir tāds. Attiecībā par Ekonomisko reformu ministrijas 28.decembra šo te kārtību, tā tika izsūtīta ministrijām, bet viņa nebija publicēta paredzētajā kārtībā tā, kā to likums paredz par viņas publiskošanu. Bet tikai konkrētām institūcijām. Tātad viņa gan bija, ka no vienas puses viņa bija it kā slēptā informācija, no otras puses bija šīm atsevišķām nozaru ministrijām... jo šeit jau šajā te vēstulē ir rakstīts, ka ministrijām nosūta, ka ministrijām ir adresēts. Adresāts ir ministrijas.

J.Rozenfelds

Adresāts ir ministrijas. Tātad tas nav dokuments, kas ir domāts, kā to varētu teikt, uz ārpusi nosacīti...

...

Nu kā to ņem. Vai ministrijas ir uz ārpusi vai uz iekšpusi?

J.Rozenfelds

Nu es pieņemu, ka... Nu jā, es nevaru komentēt jūsu jautājumu. Paldies. Man vairāk jautājumu nav.

A.Endziņš.

Paldies. Tiesnešiem ir jautājumi? Nav? Lūdzu!

A.Ušacka.

Varbūt man vēl būtu jautājums. Mans jautājums būtu šāds. Vai pašlaik vēl tiek piemēroti šie skaidrojumi.

...

Jā. Tiek piemēroti, jo tādēļ, ka tiek izpildīti... Privatizācijas aģentūra tagad ir pārņēmusi to, jo tādēļ, ka privatizācijas process iet caur privatizācijas aģentūru un šie skaidrojumi... mēs praktiski gandrīz katru nedēļu saskaramies ar šo izpildi, kad tiek izpirkti objekti. Jo visur tiek šie skaidrojumi piemēroti.

A.Ušacka.

Un šie privatizācijas subjekti... es konkretizēju, tās ir fiziskās un juridiskās personas?

...

Jā.

A.Ušacka.

Tātad tas faktiski bija adresēts kā fiziskām, tā juridiskām personām... (nesaprotami)

...

Jā, jā... kurām bija vēlēšanās... jo tādēļ, ka to jau nosaka principi pieņemtie par privatizāciju.

A.Ušacka.

Un trešais jautājums varbūt, kas nav saistīts tikai ar likumiem, nu bet tā, lai būtu priekšstats... Revīzijās jūs saskārāties ar šiem jautājumiem un arī lietā ir materiāli - cik liela ir šī atšķirība, teiksim, starp, ja nebūtu pieņemti tādi skaidrojumi un privatizācija notiktu saskaņā ar likumiem, kuri nosaka šo kārtību, tātad likumu līmenī un piemērojot šos skaidrojumus.

...

Jā, es sapratu jautājumu. Tā nu es vispār arī šodien gatavojoties tiesas procesam tieši ar tiem (nesaprotami), kas konkrēti ar šiem te jautājumiem darbojas, jau noprecizēju šos te skaitļus. Tātad piemērojot šo te skaidrojumu, kuri tiek piemēroti joprojām, tātad Ekonomikas ministrijā esošais privatizācijas fonds nav saņēmis 7,6 miljoni latu. No tiem vēl tātad kaut kur 2,5 miljoni latu vēl nav ieskaitīti, tātad 2,5 miljoni vēl atrodas darbībā, viņi vai tiks ieskaitīti vai atkal viņiem tiks dotas kaut kādas atlaides un viņi vispār netiks ieskaitīti. Bet pēc tam, vārdu sakot, ir jautājums tāds, ka ir tomēr arī mums godīgi privatizētāji, kuri grib iegūt šo te mantu, vārdu sakot, likumīgā kārtā un mums ir bijuši arī revidenti, kuri ir nokonstatējuši pārrunās ar šiem cilvēkiem, ka viņi ir atteikušies

no šāda te veida investīcijām, kuras piedāvā Ekonomikas ministrija un ir pārgājuši tieši uz to momentu par kreditēšanu. Tieši izmantojot šo kreditēšanu, kas ir paredzēta likumā nomā ar izpirkumu, vai arī kāda cita, vārdu sakot, kārtība. Tā kā es varu šādu te atbildi sniegt.

A.Endziņš.

Paldies.

I.Čepāne.

Man ir vēl viens jautājums jums. Ņemot vērā to, ko jūs tikko teicāt. Jūs griezāties Satversmes tiesā labi apzinoties noteikti savu šo te rīcību un prasījāt atcelt šos noteikumus... atzīt par spēkā neesošiem no pieņemšanas brīža šos skaidrojumus.

...

Jā.

I.Čepāne.

Vai jūs pēc tam prognozējat arī savu tālāku rīcību, ko jūs darītu, ja šie te tiktu atzīti par spēkā neesošiem. Jūs saprotiet... ar šiem skaidrojumiem ir, es saprotu to tā, ka tās personas, gan fiziskas, gan juridiskās, viņas gāja uz attiecīgo ministriju - vai tā bija Zemkopības ministrija, vai kāda cita ministrija, Lauksaimniecības ministrija un grib privatizēt... viņiem pasaka, jā, redziet, ir valdības institūcijas izdevušas skaidrojumu un redziet, jums ir tādas un tādas iespējas. Un cilvēks vai arī juridiska persona, kas kārto, viņi prognozē, protams, savu tālāko darbību. Ko jūs prognozējat darīt, ja jūs tagad prasāt?

...

Nu redziet, mums saskaņā ar likumu par Valsts kontroli, mums ir dotas vairākas iespējas. Protams, tātad izvērtēt šo te procesu... katru gadījumu izvērtējot individuāli, katru privatizējamo objektu, tātad šādi mums ir kaut kur pie 80, šos te objektus izvērtējot individuāli un skatīties... tātad par cik Valsts kontrolei ir šie trīs tātad momenti - tātad ir šis moments likumības moments, ir vārdu sakot lietderības moments un ir šis nepareizības moments. Tātad nepareizs, nelikumīgs un lietderīgs. Un katrā konkrētajā gadījumā atkarībā kā šīs investīcijas tiek izlietotas vai viņas tiek ieguldītas privatizācijas procesā paplašinot ražošanu, kā tam vajadzētu būt, vai viņas tiek, kā saka, izmantotas ne tiem mērķiem, kādēļ ir vajadzīgs... jo tādēļ, ka mēs visa sabiedrība esam ieinteresēta, lai mums būtu ražošana un lai šī ražošana paplašinātos un viņi uzsāktu konkrētu darbību un vai šīs investīcijas, kuras ir šādā veidā no valsts puses burtiski dāvinājumi jeb bezprocentu aizdevumi, lai viņi patiešām nonāktu tādās rokās, kas prastu to izmantot un būtu labums jebkuram sabiedrības loceklim. Tāda bija Valsts kontroles nostāja šajā te jautājumā. Tā kā noteikti būs arī tādi gadījumi, kad vajadzēs arī šo te lietderību skatīties, jo tad Valsts kontrole ir kā vienīgā institūcija mūsu valstī, kam ir tiesības vērtēt šo lietderības momentu un lietderībai arī ir savi kritēriji un vērtējot šo

lietderību tātad šeit būs patiešām, kā saka, šie jautājumi jālemj. Jo mums jau šos jautājumus saskaņā ar likumu par Valsts kontroli izlemj koleģiāli, mums nav viena amatpersona, kura izlemj, kā šeit, tiek parakstīta viena amatpersona... līdz ar to uzņemas atbildību par to, bet mums atbildības jautājumu izlemj koleģiāli.

I.Čepāne.

Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Tiesa apspriežoties ir nolēmusi, ka tiesas sēde ir sākusies pulksten 11, ir nepieciešams īss pārtraukums pusdienām un pasludīnu pārtraukumu līdz 14.30. Pēc pārtraukuma tiks dots vārds Ekonomikas ministrijas pārstāvim.

(Pārtraukums)

A.Endziņš.

Lūdzu sēdieties! Vārds lietas faktiski apstākļu un juridiskā pamatojuma izklāstam tiek dots Ekonomikas ministrijas pilnvarotajam pārstāvim zvērīnātajam advokātam Jānim Rozenfeldam. Atgādinu, ka jūsu rīcībā saskaņā ar reglamentu ir 30 minūtes.

J.Rozenfelds.

Paldies, godātā tiesa.

Saskaņā ar iesniegto prasības pieteikumu, apspriests tiek, kā es to saprotu, jautājums par to, vai atbilst spēkā esošajiem likumiem Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgais skaidrojums, kā arī Ekonomikas ministrijas 1993.gada vēstule. Šie skaidrojumi, kā tas izriet no paša skaidrojuma teksta, ir vērsti uz to, lai paskaidrotu, kādā veidā notiek privatizācijas process.

Atšķirībā no prasības pieteicēja viedokļa, kurš uzskata, ka šis skaidrojums ir bijis veltīts tikai Ministru padomes 1993.gada 8.marta sēdes protokolā ierakstītā uzdevuma izpildei un jautājumam par to, kādā veidā tulkot 1993.gada 10.februāra lēmumu nr.67 "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu". Pats šis lēmums, tas ir, es atvainojos, pats šis skaidrojums norāda nepārprotami, ka tas attiecināts arī uz likuma 1992.gada likuma "Par pamatlīdzekļu novērtēšanu... par privatizējamo objektu novērtēšanas kārtību", izskaidrošanu.

Prasības pieteikumā pieteicējs ir norādījis uz to, ka tajā laikā, kad ir izdots šis skaidrojums, tas ir, 1993.gada aprīlī, ir bijis spēkā princips, saskaņā ar kuru instrukcijas ir domātas ierēdņiem, bet uz āru valdības institūcijas... nu jebkuras valsts institūcijas, vēršas tikai ar likumiem un Ministru kabineta noteikumiem. Kā zināms, šādā paziņojumā ir diezgan ievērojamā kārtā sajaukta lietu patiesā hronoloģija, jo šāds princips, kurš ir ļoti labi zināms un ko ir deklarējis tieslietu ministrs Levits 1993.gadā atjaunojot Satversmi un arī vēlāk daudzos dokumentos tas ir izteikts, ir tikai ar šo

jauno Latvijas Republikas uzbūvi stājies spēkā un nostiprinājies. Pie tam, kā tas ir arī atzīts vairākos (nesaprotami)... es domāju, ka man nav nepieciešamības tos visus sameklēt un uz tiem atsaukties, šis princips tika ļoti pakāpeniski ienācis mūsu valsts dzīvē.

Tajā pašā laikā, protams, kontekstā ar šo lietu, kurā tagad tiek skatīta šī lieta, tas ir, ar Latvijas Republikas Satversmes tiesas uzdevumiem un ar to, ko likumdošanā saprot ar likumu hierarhiju, ir pilnīgi skaidrs, ka šis princips par to, ka pastāv likumu hierarhija, ir bijis pazīstams arī agrāk. Kurš gan mēģinātu apstrīdēt šo tēzi. Dabiski, ka šāda likumu hierarhija un es saprotu, ka ļoti lielā mērā prasītājs ir iesniedzis savu pieteikumu tieši balstoties uz ideju par to, ka visiem normatīvajiem aktiem ir jābūt šādā hierarhijā savstarpēji pakārtotiem, kur zemākas pakļautības institūcijas aktam ir jāatbilst augstākas pakļautības institūcijas aktam, kā, piemēram, valdības, Ministru kabineta lēmumam vai varbūt agrāk Ministru padomes lēmumiem ir jāatbilst likumiem. Savukārt ministriju dažādajiem aktiem ir jāatbilst Ministru padomes lēmumiem. Arī tas ir princips, kuru diez vai kāds mūsdienu jurists censtos apstrīdēt, kaut gan mēs ļoti labi zinām, ka ne jau uzreiz un es iedrošinātos teikt, ka arī vēl ne pašlaik visās dzīves jomās šis princips reāli pastāv.

Mēs varam minēt ļoti daudzus gadījumus, teiksim, pat ļoti spilgtus, es esmu savā laikā publicējis pat par šo tematu rakstus presē, kad tiesa ir piemērojusi Ministru padomes lēmumu, kurš ir bijis pilnīgā pretrunā ar tā laika likumiem, konkrēti, es varu minēt Ministru padomes lēmumu "Par valsts nodevas apmēru", kas atšķīrās līdz pat 1995.gadam no tā apmēra, kurš bija noteikts toreiz spēkā esošajā Civilprocesa kodeksā un Augstākā tiesa tā sakot dzīvoja un strādāja pēc šī Ministru padomes lēmuma.

Un teorijā visi juristi vienprātīgi ir atzinuši, ka šāds princips ir nenormāls, ka tā dzīvot nedrīkst. Un ja es pareizi saprotu šī procesa būtību, tad šis process ir vērsts uz to un arī Satversmes tiesas viena no izšķirošajām galvenajām funkcijām ir tieši vērtēt normatīvos aktus no šī normatīvo aktu hierarhijas viedokļa. Es gribētu šeit sniegt atsauci uz Saeimas sēdes stenogrammām tajā laikā, kad tika pieņemts Satversmes likums, kur tieši tika norādīts, ka viens no Satversmes tiesas pamatuzdevumiem un to ir teicis neviens cits kā deputāts Endziņš, ir tieši likumu hierarhijas vērtēšana. Šo tēzi es izsaku šeit savā runā, lai vērstu Satversmes tiesas uzmanību uz to, ka jau tajā laikā, kad likums tika iecerēts un tas ir atspoguļots, lūk, šajā sēdes stenogrammā, tika arī vienlaikus vērsta uzmanība uz to, ka Satversmes tiesas vērtēšanas priekšmets nebūs, piemēram, ekonomiskie apsvērumi vai, teiksim, tur ekonomiskās lietderības apsvērumi, bet viens no galvenajiem un centrālajiem jautājumiem, bet ne vienīgais, ir tieši jautājums par likumu hierarhiju.

Un tāpat arī jautājums par to, vai prasītāja pieteikums būtu apmierināms vai nebūtu apmierināms, ir tieši no šī viedokļa vērtējams, respektīvi, vai strīdā esošais skaidrojums un Ekonomikas ministra vēstule ir pretrunā ar likumdošanas aktiem vai nav pretrunā ar likumdošanas aktiem.

Nākamais jautājums ir tieši ar kādiem normatīviem aktiem šis skaidrojums var būt pretrunā. Prasības iesniedzējs jeb pieteikuma iesniedzējs ir lūdzis, lai tiesa atzīst šos strīdā esošos normatīvos aktus par spēkā neesošiem no to pieņemšanas brīža. Šeit es saskatu ļoti būtisku pretrunu pašā pieteikumā, kuru manuprāt pieteicējs nenovērsa arī savas uzstāšanās laikā šeit Satversmes

tiesas priekšā, jo var kaut kādā mērā varbūt saprast, kaut gan tas ir zināmā mērā arī ļoti neparasti, ka pieteicējs uzskata, ka tiesai būtu jāvērtē šis 1993.gadā izdots akts no tā atbilstības viedokļa daudziem vēlāk pieņemtajiem likumdošanas aktiem, tajā skaitā, piemēram, ļoti svarīgajam 1994.gada 17.februāra likumam "Par valsts un pašvaldības objektu privatizāciju".

Ja reiz tā stādās jautājums un varbūt, ka tiešām tā arī var stādīties jautājums, tad manā skatījumā, ja gadījumā arī tiktu atrasta šāda neatbilstība, vai būtu iespējams un pieļaujams, ka pamatojoties uz to, ka 1993.gada sākumā izdots normatīvais akts ir pretrunā ar 1994.gadā izdotu normatīvu aktu, šo 1993.gadā izdoto skaidrojumu būtu pamats atzīt par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža. Tas nu būtu varbūt pieļaujams tādā gadījumā, ja runa būtu par kaut kādu, nu, teiksim, pavisam abstraktu aktu, kas neietekmē reālo dzīvi. Taču šajā gadījumā ir runa par dokumentu, kurš, kā to es gribētu uzsvērt, uzskata pats pieteikuma iesniedzējs, manas domas šajā jautājumā nedaudz atšķiras un es paskaidrošu kādā punktā pēc neliela brīža, uz kura pamata ir slēgti līgumi par privatizāciju. Un uz kuru pamata saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem par nomu un izpirkumu privatizācijas subjekti ir ieguvuši īpašumā vai pretendē iegūt īpašumā šo privatizācijas objektus.

Es gribētu īpaši uzsvērt, ka šeit ir runa par ilgstošām attiecībām, kuras ir izveidojušās uz līguma pamata. Un ja reiz tagad Satversmes tiesā tiktu piemērots tāds princips, ka, lūk, pamatojoties uz to, kas tika domāts un skaidrots 1993.gadā un kas neatbilst 1994.gadā pieņemtajam likumam, pie tam, kāds būs šis likums un kādam tam jābūt un tā tālāk, to taču, protams, šie skaidrotāji 1993.gadā nezināja un arī nevarēja zināt. Kā tas būtu vērtējams no cita ļoti svarīga un arī Latvijas likumdošanā izteikta principa, kas ir atspoguļots Civillikuma 3.pantā, ka neskartas paliek jau iegūtās tiesības.

Pie tam es šeit gribētu uzsvērt, ka pretstatā daudziem citiem gadījumiem, kad runa iet piemēram par publiskām interesēm, tikai par publiskām interesēm, kur ir skartas, piemēram, valsts intereses kopumā, kā tas būtu, piemēram, tādā gadījumā, ja tiktu vērtēta kāda līguma, kuru Latvija ir ratificējusi, atbilstība vai neatbilstība Latvijas likumiem, vai cits tamlīdzīgs gadījums, šeit ir runa par pavisam konkrētu mantisko attiecību subjektu tiesiskajām attiecībām, kuras ir radušās, tas ir priekš procesa dalībniekiem nav nekāds noslēpums, jo no šī kopsavilkuma arī ir redzams, kādos laikos šie līgumi ir slēgti, lūk, piemēram, 16.augusts 1994.gads, 15.aprīlis 1994.gads, 25.jūlijs 1994.gads, 30.maijs un tā tālāk... ir noslēgti šie līgumi un kā paskaidroja ļoti savdabīgi savā runā pieteikuma iesniedzēja pārstāve, tad pēc tam, kad tiks taisīts Satversmes tiesas spriedums, pieņemot, ka tas būs pieteicējam labvēlīgs, tikšot vērtēts, kurš no šiem noslēgtajiem līgumiem ir mērķtiecīgs, kā izteicās pieteicēja pārstāve, un kurš nav. Un atkarībā no tā, tad acīmredzot šis līgums vai nu tiks anulēts, vai varbūt labākajā gadījumā pārtraukts, bet, ņemot vērā, ka jau pieteikumā ir prasīts pašu skaidrojumu prasīt par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža, tad acīmredzot izvērtējot attiecīgā darījuma mērķtiecību, tiks arī šis līgums tāpat apspriests, vai to atzīt par spēkā neesošu no paša tā noslēgšanas brīža vai nē.

Ir ļoti viegli konstatēt, ka šajā punktā vismaz noteikti pieteikums iziet ārpus tiem ietvariem, kādi, manuprāt, ir Satversmes tiesā skatāmajiem jautājumiem, jo Satversmes tiesā, protams, ir skatāmi jautājumi par normatīvo aktu hierarhiju, bet Satversmes tiesa nevar vērtējot kāda normatīvā

akta atbilstību vai neatbilstību augstāka ranga normatīvajiem aktiem vadīties ne no kādiem mērķtiecības principiem, lai cik ekonomiski pievilcīgi vai nepievilcīgi arī neliktos šādu normatīvo aktu rezultātā, kā uzskata pieteicējs, iestājušies saimnieciskās darbības rezultāti. Tas visādā ziņā būtu ārpus šīs tiesas vērtējumu loka.

Tagad par paša skaidrojuma saturu un tā būtību. Šis skaidrojums, ko ir Latvijas Republikas Finanšu ministrija pieņēmusi 1993.gada 30.aprīlī un Latvijas Republikas Ekonomisko reformu ministrija 1993.gada 4.maijā, ir savā būtībā pārsteidzoši īss. Tādēļ apbrīnas vērts ir tā neatlaidība, ar kādu pieteicējam nācās šinī aktā meklēt un arī atrast daudzas tādas lietas, no kurām šajā skaidrojumā nav ne miņas. Šis skaidrojums neskar tādus jautājumus, kā, piemēram, no kura brīža nomas objekts pāriet īpašumā tādā gadījumā, ja ir slēgts nomas līgums ar izpirkumu. Piedevām vēl arī pašu šo nomas... šo likumu par nomu ar izpirkumu pieteikuma iesniedzējs manuprāt traktēja nu, teiksim, tā ļoti vienkopusīgi, jo arī šis likums, starp citu, neparedz tā, kā to teica pieteikuma iesniedzējs, ka īpašuma tiesības rodas tajā brīdī, kad ir samaksāta pilna šī objekta cena. Jo šā likuma 23.pants paredz sekojošo: nomniekam ir tiesības pirkt uz nomaksu iznomāto uzņēmumu pēc tam, kad samaksāta vismaz puse no līgumā paredzētās kopējās izpirkuma maksas. Ja tas nav pretrunā ar līgumu par nomu ar izpirkumu.

Tāpat šajā kopīgajā skaidrojumā nav nekas teikts par dāvinājumu. Tādēļ diezgan grūti ir saprast, bet varbūt ka pieteikuma iesniedzēja pārstāvis savā replikā to izskaidros, kādā veidā no šī skaidrojuma izriet, ka kaut kas tiek dāvināts.

Iepazīstoties ar šo kopīgo skaidrojumu, kā arī ar Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas vēstuli, šim dokumentam arī nav dots nosaukums, kas saucas "Par kārtību, kādā piemērojams Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgais skaidrojums "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību grāmatvedībām", kas ir detalizētāks nekā pat šis kopīgais skaidrojums, ir būtībā teikts pavisam kaut kas cits. Tur it kā... noteikti ir iepazinies tiesa ar šo dokumentu, parādīts, kādā veidā līgumos var paredzēt noteikumus par objekta pirkšanu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka šis skaidrojums paredz kaut kādu pilnīgi jaunu rīcību ar valsts mantu. Rīcība ar mantu, kā zināms, ir mantas juridiskā likteņa noteikšana. Un es gribētu uzsvērt, ka jau pati privatizācija kā tāda, nu tā sakot pēc savas definīcijas ietver sevī rīcību ar valsts mantu. Pie tam rīcību pavisam noteiktā nozīmē, proti, ka mainās šīs mantas īpašnieks. Valsts un pašvaldību manta pāriet īpašumā citām personām - privatizācijas subjektiem, kas nav attiecīgi ne valsts, ne pašvaldība. Mēs zinām, ka privatizācija ir bijis ilgstošs process un tiešām pārdzīvojuši Latvijā daudzas peripetijas un mūsu uzdevums tad ir vērtēt, vai šis skaidrojums ir kaut kādā veidā pretrunā ar tiem likumiem, kas dažādos laikos un dažādos veidos ir regulējuši privatizāciju.

Kādi tad ir tie dokumenti, kas ir regulējuši privatizāciju dažādos laikos? Nu vispirms jau tas ir 1990.gada akts, tātad likums "Par valsts īpašuma konversijas pamatprincipiem". Tālāk tas ir likums "Par valsts un pašvaldības objektu privatizāciju" 1992.gada akts, uz kura ir norāde - Privatizācijas kārtība, 1992.gada 16.jūnija likums. Tad 1992.gada 10.jūnija likums "Par

privatizējamo valsts un pašvaldību īpašuma objektu (uzņēmumu) un to mantas novērtēšanas kārtību”.

Ko tad nosaka šie normatīvie akti? Likums “Par privatizācijas kārtību”... nu es gribētu vēl uzsvērt un es domāju, ka tas man nav pat īpaši jāsaka, ka tieši šie divi normatīvie akti bija spēkā tajā laikā, kad tika pieņemts šis skaidrojums, tas ir, 1993.gadā. Konkrēti “Par privatizācijas kārtību” 2.pantā likumā ir noteiktas privatizācijas metodes. Nu katrā ziņā man varbūt arī nav nepieciešamības visas šīs metodes šeit uzskaitīt, jo daudzas no tām vēlāk zaudēja savu nozīmi un faktiski netika pielietotas, bet katrā ziņā pārdošana ir viena no tādām metodēm. Nodošana nomā ar izpirkumu - ir otra metode, kura gan arī vēlāk varbūt savu aktualitāti zaudēja.

Vai skaidrojums kaut kādā veidā groza šo noteikumu? Tas, ka, teiksim, tiek izskaidrots, kādus nosacījumus var ietvert līgumā par pārdošanu, es gribētu jautāt gan nu vispirms pats sev - vai tas nozīmē grozīt to likumā noteikto principu, jo likums nepasaka, es gribētu uzsvērt šeit konkrēti. Mēs zinām, ka nevienā gadījumā neviens likums, vienalga, vai tas ir Civillikuma noteikumi par pirkšanu - pārdošanu, kuri, manuprāt, ir Latvijas likumā vieni no detalizētākajiem, vai šis likums par privatizāciju, vai jeb kāds cits likums nenosaka, kādus vēl nosacījumus var ietvert pirkuma līgumā. Pirkums ir pirkums. Tur, kā mēs zinām, var būt gan atliktais maksājums, gan nekavējošais maksājums, var ieķīlāt pirko objektu, ja par to pilnībā netiek samaksāts, var paredzēt visdažādākās soda naudas. Vai tas kaut kādā veidā, ja mēs tagad sacerētu tādu līgumu, kur būtu visi šie dažādie nosacījumi, kaut kādā veidā pēc būtības grozītu pašu līguma būtību, ka tas ir līgums, uz kura pamata tiek pārdots šis objekts. Es domāju, ka nē.

Savukārt, likums “Par privatizējamo valsts un pašvaldību īpašuma objektu un mantas novērtēšanas kārtību”, kā norāda pats nosaukums, paredz... un šis likums ir izdots 1992.gada 10.jūnijā, tātad nevienam nevarētu rasties nekādas šaubas, ka tas bijis spēkā tajā laikā, kad tika izdots šis skaidrojums. No tā mēs varētu tātad sagaidīt, ka pastāv kaut kādi īpaši nosacījumi par to, kā tad būtu vērtējami šie objekti un ka no tā tad varētu izrietēt, ka, lūk, ir pieļauts kaut kāds pārkāpums un ka tas, kas patiesībā būtu bijis jāpārdod par lielu naudu vai par ļoti lielu naudu, ir pārdots par mazu naudu vai varbūt, kā te izteicās pieteicēja pārstāve, dāvināts, un kādus priekšrakstus mēs šajā likumā atrodam.

Es domāju, ka nav vajadzīgs pat īpaši sasprindzināt visus piecus prātus, lai konstatētu, ka šajā likumā ir tikai pašos vispārīgajos vilcienos noteikts, ka privatizējamie objekti ir pārdodami, tas ir teikts šā likuma 4.pantā, kur ir teikts par tā saucamo nosacīto cenu. Un nosacīto cenu noteica, kā ir teikts 4.pantā, ievērojot inventarizācijas rezultātus, pasaules tirgus cenas un citus faktoros. Ja mēs atmestu visu pārējo un atstātu tikai šo “un citus faktoros”, ar to vien jau būtu pavērts ceļš vaļā jebkādam vērtējumam. Un ir pilnīgi skaidrs, ka šis noteikums paver šādas iespējas. Un vai pamatojoties uz šo likumu “Par privatizējamo valsts un pašvaldības īpašumu objektu un to mantas novērtēšanas kārtību” atļauj pārdot uzņēmumu par vienu latu? Atbilde nešaubīgi ir - jā. Un mēs zinām no preses, ka mūsu toreizējais valdības vadītājs, kā viņš pats to atzina kādā vēlākā laika intervijā, Ivars Godmanis, ir bijis šādas dilemmas priekšā. Un viņš teica preseī: ka man bija iespēja

pārdot bijušo robotu rūpnīcu "Coca-Colai" par 1 latu, bet ja es to būtu izdarījis, tad es tagad noteikti sēdētu cietumā. Tādi ir viņa vārdi preseī.

Mēs redzam no šī likuma, ka, teiksim, nebija tādu ierobežojumu, jo būtībā mēs arī nemaz nezinām, cik tad īsti, piemēram, maksāja šie objekti tajā laikā. Protams, ka laika gaitā, tad, kad tika novērtētas pirmās nepilnības un kļūdas privatizācijas procesā, šie nosacījumi ievērojami mainījās. Mainījās pati nostādne. No ministriju pārziņas objekti tika nodoti vienas konkrētas organizācijas, tas ir, Valsts akcijas sabiedrības Privatizācijas aģentūras pārziņā. Un šie noteikumi kļuva arvien bargāki un stingrāki un šī kārtība un noteikumu izstrādāšanas, ja tā varētu teikt, tehnoloģija, kļuva arvien sarežģītāka un prasības tika izvirzītas arvien augstākas. Bet vai tad mēs varam vērtēt 1993.gada skaidrojumu, teiksim, no 1994. vai 1997.gada kritēriju pozīcijām? Tas būtu dīvaini. Mūsu pienākums tad ir darīt kaut ko citu, teiksim, uzskatīt, ka šis akts ir novecojis un tad to noteiktajā kārtībā atcelt, griezties attiecīgajā institūcijā, piemēram, Ministru kabinetā, lai tas noteiktajā kārtībā izdod dokumentu, ka šāds skaidrojums vairs nav spēkā un tā tālāk. Manā rīcībā nav ziņu, vai, teiksim, šāda procedūra ir mēģināta un tā palikusi bez rezultātiem un neraugoties uz vairākkārtējiem Valsts kontroles un arī citu institūciju, kurām tad droši vien tāds pats pamats būtu un pat vēl lielāks, vērtējot šo aktu likumību griezties attiecīgajā instancē, būtu to darījusi un teiksim, Ekonomikas ministrija un Finanšu ministrija, tā sakot, ar maniakālu neatlaidību tomēr būtu paturējusi spēkā šo skaidrojumu par spīti visiem šādiem mēģinājumiem. Bet man šķiet, ka nekas tāds patiesībā nekad nav darīts.

Tad pievēršoties pašam skaidrojumam. Ko tad tas īsti ienesa jaunu privatizācijas procesā salīdzinot ar to, ko paredzēja likums par privatizācijas kārtību un likums par privatizējamo objektu vērtēšanu. Tas, acīmredzot, reaģēja kaut kādā veidā uz diviem valdības lēmumiem par visu, absolūti visu pamatlīdzekļu pārvērtēšanu, kas vien atrodas valstī. Un mēs zinām, ka šādi lēmumi bija, pie tam tie bija motivēti ar nu būtībā ļoti labiem motīviem par to, ka, lūk, šie objekti pēc savas vērtības vairs neatbilst tirgus vērtībai un tādēļ tie ir pārvērtējami. Es domāju, ka pat ar neapbruņotu aci ir saskatāms, ka nevar tuvināt visus objektus tirgus vērtībai vienkārši pareizinošā bilances vērtību ar desmit, kā izdarīja viens no šiem Ministru padomes lēmumiem. Vienā gadījumā ir pilnīgi skaidrs, ka šis objekts varbūt būs joprojām zemāks par tirgus vērtību, otrā gadījumā tas var, tieši otrādi, izrādīties šāds vērtējums augstāks par tirgus vērtību.

A.Endziņš.

Rozenfelda kungs, 31 minūti jūs jau runājat.

J.Rozenfelds.

Es atvainojos. Es arī būtībā esmu visu pateicis. Es lūdzu tiesu vērtējot šo strīdā esošo normatīvo aktu atbilstību spēkā esošajiem likumiem atzīt, ka šie skaidrojumi nav pretrunā bijuši ar tā laika normatīvajiem aktiem, kurus es minēju savā runā. Es lūdzu tiesu ļoti rūpīgi izsvērt jautājumu, kā to arī paredz Satversmes tiesas likums, par šo skaidrojumu atzīšanu par spēkā neesošiem no to pieņemšanas brīža, jo manuprāt lietā nav nekādu tādu faktus un nav izteikti šajā

tiesas sēdē nekādi tādi apsvērumi, kuri mudinātu tiesu pielietot to principu, kas ir Satversmes tiesas likuma 32.panta 3.punktā pieminēti kā piebilde, tātad kā ārkārtējs izņēmums, jo šajā normā, kā zināms, ir noteikts, ka arī atrodot kādu normatīvo aktu par neatbilstošu augstāka ranga aktiem un pasludinot šo neatbilstību, tiesa tad ar to pašu konstatējot šo neatbilstību tad aprobežojas un saskaņā ar likuma noteikumiem šis akts zaudē spēku ar to brīdi, kad tiek pasludināts spriedums, un netikt pielietots šis ārkārtējais princips, ka tiesa noteic citādi, kā to šajā gadījumā prasa pieteicējs, proti, atzīt šos aktus par spēkā neesošiem no to pieņemšanas brīža, jo tādā gadījumā tiktu aizskartas ļoti daudzu personu intereses un tiktu laužas ļoti daudzas jau iegūtas tiesības un līdz ar to tiktu pārkāpts fundamentāls princips par to, ka spēkā paliek jau iegūtās tiesības. Paldies, godātā tiesa.

A.Endziņš.

Paldies. Tiesnešiem ir kādi jautājumi.

...

Man ir jautājums.

A.Endziņš.

Lūdzu!

...

Ja mēs atgriežamies tomēr pie publiskajām tiesībām, kuras ir šī strīda pamatā... es domāju, ka privātās tiesības ir pakārtotas šai lietai, un kā mēs saprotam ļoti skaidri, šeit ir divi principiāli jautājumi. Pirmais, uz ko es gribētu uzdot jautājumu un tad turpināt - vai šie divi skaidrojumi ir normatīvie akti? Viņi ir, kā jūs pats minējāt - nenosaukti, nav vārdā nosaukti... tātad atbildes rakstā jūs rakstāt, ka tas ir normatīvais dokuments, citreiz jūs nosaucat par dokumentu... Tātad tomēr, lai būtu skaidrība - vai šie divi skaidrojumi, nu tā es viņus nosauktu, ir normatīvie akti?

J.Rozenfelds.

Godātā tiesa, es domāju, ka uz šādu jautājumu būtu jāatbild noliedzoši, jo es... es mēģināšu pamatot savu atbildi, ja tiesa to uzskata par nepieciešamu. Normatīvs akts, kā zināms pēc definīcijas, ir priekšraksts, kas ir adresēts nenoteiktam personu lokam. Un tas ir obligāts nenoteiktam personu lokam. Šajā gadījumā to, ko ir izdarījusi Ekonomisko reformu ministrija un Finanšu ministrija, sūtot šādu apkārtrakstu, var tikpat labi vērtēt arī piemēram kā ieteikumu, uz kādu būtu konstruējami līgumi par nomu ar izpirkumu, jo es joprojām palieku pie tiem ieskatiem, ka šis skaidrojums nepārkāpa nevienu pantu tajos likumos, uz kuriem tas ir atsaucies. Jo tas tikai teica: objektu pārdot var, bet var arī, piemēram, noteikt, lūk, šādu papildus nosacījumu par bezprocentu aizdevumu, kurš tiktu piedzīts tādā gadījumā, ja netiek veiktas investīcijas. Un netiktu piedzīts tādā gadījumā, ja šīs investīcijas tiek izdarītas. To tikpat labi varētu nosaukt arī kaut kā citādi. Nu droši vien, ka nosaukums pats par sevi "Par bezprocentu aizdevumu" nav sevišķi veiksmīgs. Bet kopumā

es domāju, ka tas nav normatīvs akts, jo tas nerada nevienu jaunu priekšrakstu un tas pats par sevi arī, kā mēs varam redzēt no šī kopsavilkuma, nav bijis obligāts, jo privatizācijas subjektiem ir bijusi tiesība atteikties no šāda aizdevuma, ko viņi arī daudzos gadījumos ir darījuši un kas nav ietekmējis un es domāju, ka arī nedrīkstēja ietekmēt noslēgtā darījuma likumību un spēkā esamību.

....

Bet kā tad tas saskan ar to, ko jūs te daudzreiz atkārtojat, ka aizskars ļoti daudzu personu tiesības, ja mēs atcelsim šo aktu un tā tālāk? Tas ir faktiski, ka te realitāte ir tagad... ja tas nav normatīvais akts, kas tad... mēs redzam, kādas ir sekas. Patiešām, viena puse motivē pat ar skaitļiem, cik tas ir izmaksājis valstij, mēs runājam par indivīda tiesībām, par uzticību tiesībām, kur piemēro šo aktu, ja tas nav normatīvais akts.

J.Rozenfelds.

Jā. Nu šeit man jāatzīst, godātā tiesa, ka jūs mani esat notvēruši, tā sakot, pretrunās. Bet tas jau izriet nevis no paša šī akta satura, bet tas izriet, man tā jāsaka, no tās specifiskās interpretācijas, kādu acīmredzot šim dokumentam piešķir pieteicējs, jo viņš saista, kā mēs varējām pārliecināties arī no viņa runas, ar šī skaidrojuma tā sakot juridisko likteni, noslēgto līgumu mērķtiecīgumu un to spēkā esamību vai neesamību. Grūti pateikt, vai šāda izpratne ir adekvāta. Nu, acīmredzot, ja jau tā kāds interpretē šo priekšrakstu, tad droši vien kaut ko tādu šajā priekšrakstā arī var izlasīt. Bet es domāju, ka adekvāts un pamatots lasījums parāda, ka šis skaidrojums pats par sevi nesatur priekšrakstus, bet nu mēs jau zinām, ka jebkuru parādību vai lietu var uztvert dažādi. Nu tāda būtu mana atbilde.

A.Endziņš.

Paldies. Vēl kādi jautājumi? Lūdzu!

I.Čepāne.

Jūs teicāt pats savā sākumā, ka skaidrojumi abi divi ir par pamatlīdzekļu novērtēšanas kārtības izskaidrošanu. Un tiešām satur tādā ar noteiktus priekšrakstus. Un es tagad pēc būtības atgriežoties un gan runājot par šo varas dalīšanas principu starp Augstāko padomi, Saeimu, vai arī mēs varam teikt - starp Parlamentu un Ministru kabinetu, kādas šīs funkcijas bija attiecīgajām ministrijām un ja mēs skatāmies tagad abus divus šos skaidrojumus. Jums viņi noteikti visiem ir priekšā. Pirmais šis te skaidrojums. Tur ir teikts... tāds termins lietots runājot par šām investīcijām, kas tiek investētas, pašās beigās: ja tur tiek, piemēram, saglabātas šīs darba vietas un arī šīs investīcijas tiek veiktas, tādā šo starpību noraksta. Tādā šo aizdevumu līgumu starpību, ja noraksta. Jūs tam piekrītat?

J.Rozenfelds.

Jā. Nu pēdējais vārds ir...

I.Čepāne.

Jā, nu tas ir izskaidrots. Acīmredzot šie subjekti, kas ir iesaistīti šajā privatizācijas procesā, kā liecina arī šis nosacīti varbūt teiktais otrais skaidrojums, no tā nav neko sapratuši. Un tāpēc manuprāt ir atkal izdoti šādi te priekšraksti, proti, nākošais, ja mēs skatāmies, 28.12.93., kas ir Ekonomikas ministrijas skaidrojums, ja, un paskatieties šeit tāpat 1.1.punktā... es atvainojos, pašā sākumā tas ir, mēs varētu to par preambulu nosaukt: ievērojot jautājumus, kas radušies valsts īpašuma privatizācijas procesā... Tagad doti šādi te skaidrojumi. Un pašās beigās tagad... šī te starpības norakstīšana ir šim te skaidrojumam 3.punktā ir tā: norakstīt un iekavās rakstīts “dāvināt”.

J.Rozenfelds.

Kurā tieši tas ir?...

I.Čepāne.

Tas ir tajā otrajā skaidrojumā... trešajā. Ekonomikas ministrijas. 3.2. Acīmredzot tas ir 3.2.5. jeb 6. ... 3.2.6. Tātad Ekonomikas ministrija iesaka izteikt līguma punktus šādā redakcijā: aizdevējs tātad pilnvaro pārdevēju un pārdevējs iznomātājs apņemas norakstīt... iekavās “dāvināt”... Un sakiet, lūdzu, kā, runājot par šo varas dalīšanas principu, ja jūs pats teicāt, ka tajā laikā, kad tika dots šis pirmais skaidrojums, bija spēkā privatizācijas likumi, kas noteica šīs privatizācijas metodes, tātad bija pārdošana... pirkuma līgumā šāda te dāvināšana... arī pat Civillikumā es nezinu, pie labākās gribas manuprāt būtu diezgan grūti... Tad ir noma ar izpirkumu. Vai šī ir tātad šī dāvināšanas metode jeb nav?

J.Rozenfelds.

Tā, protams, ka nav neviena no privatizācijas likumā tajā laikā spēkā esošajām atzītajām privatizācijas metodēm.

I.Čepāne.

Tātad es uzskatu, ka... tātad jūs uzskatiet, ka likumdevējs ir tajā laikā uzskatījis, ka šāda dāvināšana nav pieļaujama, ka nav metode. Jo šajā 2.pantā tādas metodes nav, ja?

J.Rozenfelds.

Ja tāds ir jautājums, tad es tad varu uz to atbildēt, ja jautājums ir pabeigts.

I.Čepāne.

Jā.

J.Rozenfelds.

Es pasvītrotu un es domāju, ka tam ir būtiska nozīme, atšķirību starp privatizējamā objekta dāvināšanu, kas, bez šaubām, pēc tā laika likumiem nevarēja notikt... Un kā šajā gadījumā ir runa:

nosacītā aizdevuma summas norakstīšana jeb dāvināšana. Tas manā skatījumā nav viens un tas pats. Kā zināms, tas gan arī jāatzīst, ka nav atspoguļots Civillikumā, bet civiltiesību teorijā ir zināms, ka, piemēram, par dāvinājumu var tikt uzskatīts arī parāda atlaidums. Un šādā nozīmē tiešām parāda atlaidums ir dāvinājums. Es gribētu teikt arī, ka... to jau es vienreiz teicu, ka teiksim formulēts tas viss nav sevišķi veiksmīgi. Bet šajā gadījumā nav runa par privatizējamā objekta dāvināšanu, manuprāt. Jo te ir skaidri un gaiši pateikts tālāk: dāvināt par labu pircējam nomniekam tādā un tādā punktā noteikto aizdevuma summu. Bet šis aizdevums jau arī nav kaut kas tāds, ko saskaņā ar šeit ieteikto līguma konstrukciju privatizētājs gatavojas reāli piedzīt no privatizācijas subjekta. Tas ir redzams no paša šī skaidrojuma būtības. Šis tā saucamais bezprocentu aizdevums, es gribu vēlreiz pasvītrot, ka pats nosaukums ir tiešām ārkārtīgi neveiksmīgs, ir būtībā papildus samaksas drauds tādā gadījumā, ja privatizācijas subjekts neizpildīs to, ko privatizētājs, šajā gadījumā Latvijas valsts, no viņa sagaida. Un valsts sagaida un mēs zinām, ka no paša sākuma privatizācijai bija formulēti divi mērķi. Pie tam toreiz, kad apsprieda šo privatizācijas koncepciju, tad bija tā sakot ļoti spraiga cīņa par to, kurš no šiem mērķiem ir svarīgāks. Viens mērķis - iegūt pēc iespējas vairāk naudas privatizācijas rezultātā, otrs - nodrošināt un tas, bez šaubām, ir atzīstams par prioritāru, nodrošināt ražošanas augstāku efektivitāti. Šajā gadījumā tātad šeit ir atspoguļots līdzsvars starp šiem diviem privatizācijas uzdevumiem. No vienas puses tātad noteikta ir tā cena, kuru privatizācijas subjekts reāli ir gatavs maksāt. Un līdztekus tam viņš uzņemas saistības ieguldīt investīcijas. Un no otras puses šis drauds, ja viņš neizpildīs šos līguma nosacījumus, tad viņam būs vēl jāmaksā papildus summa un ļoti būtiska. Un šajā punktā, par kuru tika uzdots jautājums, ir formulēts, kādos apstākļos viņš tiek atbrīvots no šīs papildus saistības. Bez šaubām, es piekrītu, ka būtu bijis daudz veiksmīgāk, ja tas būtu formulēts kā, piemēram, soda sankcija par privatizācijas noteikumu neizpildi. Bet nu kādēļ tas tā ir noticis, nu to grūti tagad spriest, jo mēs pat nezinām, kas ir šī dokumenta autori, bet būtība ir tieši tāda, to taču mēs, es domāju, ka pietiekami labi apzināties.

Es gribētu vēl papildināt tātad arī, kas tad notiktu, nu, teiksim, kā tas izpaužas praktiski. Lūk, šeit tika minēts tāds skaitlis 7 miljoni, 7,5 miljoni latu, ka tā ir it kā kopīgā summa, kura ir iegūta sasummējot visus šos nosacītos aizdevumus. Pie tam šī summa, es gribētu uzsvērt, attiecībā pret tām summām, kuras reāli ir samaksājuši privatizācijas subjekti, nav nemaz tik liela. Tā sastāda no šīs summas samērā daļu, ne vairāk par kādiem 10-20%. Bet ir pilnīgi skaidrs, ka teiksim, ja šī summa reāli no visiem šiem privatizācijas subjektiem tiktu piedzīta, tad katram līdzekļi ir ierobežoti un mēs visi zinām, ka Latvijā viss notiek lēni tieši tādēļ, ka nav naudas. Tad dabiski, ja šī nauda tiktu piedzīta budžetā, tātad tā taču netiktu investēta šajos uzņēmumos, jo nevienam nav vairāk naudas nekā viņam ir. Un mērķis taču acīmredzami bija panākt lielākas investīcijas pašos uzņēmumos un es domāju, ka pati stimulēšanas forma bija, es gribētu pat teikt, asprātīga. Lūk, pakārt šo Damokla zobenu, ja investīcijas nenotiks, un mēs zinām, ka daudzos gadījumos diemžēl tā arī notika, ka uz privatizēšanu pieteicās dažos gadījumos cilvēki, kas pārvērtēja savas iespējas, kas nevarēja šo privatizācijas līguma rezultātā uzkrauto nastu panest un šie līgumi tika izjaukti, un rezultātā faktiski posts attiecīgajos privatizējamajos uzņēmumos tikai palielinājās.

Tā kā no šī viedokļa raugoties, es nedomāju, ka šeit varētu saskatīt kaut kādus negodīgus nolūkus, kā tas netieši izskanēja pieteikuma runā, ka, lūk daži godīgie samaksāja un daži negodīgie nesamaksāja, tas nebija ne tā iecerēts, ne arī tā notika. Iecerēts bija panākt efektīvu ražošanu, ziedojot un zināmā mērā atsakoties no kaut kādas daļas, tā sakot, ko varētu piedzīt, bet apzinoties, ka, piedzenot šo summu, attiecīgā privatizējamā objekta nu tā sakot virzība uz efektīvu darbu ievērojami palēninātos.

I.Čepāne.

Paldies. Vēl pavisam neliels jautājums. Tieši tagad par šo procedūru, kā tur ir par hierarhiju. 31.jūlijā 1993.gadā stājās spēkā Ministru kabineta iekārtas likums, ko mēs visi ļoti zinām. Bet šis otrais skaidrojums tika, ko ir sagatavojis Linkaitis un ir parakstījis Skultes kungs, kas toreiz bija privatizācijas valsts ministrs, ir izdots 28.12.93., proti, pēc šī te Ministru kabineta iekārtas likuma spēkā stāšanās un regulē tik tiešām, dod tādus obligātus priekšrakstus ļoti plašam personu lokam. Jūsu viedoklis. Vai viņš tā tajā laikā drīkstēja darīt vai nedrīkstēja?

J.Rozenfelds.

Nu es, godātā tiesa, jau izteicu savu viedokli, ka manuprāt šos priekšrakstus nevar uzskatīt par tādiem, kuri pārkāpj kaut kādā veidā, teiksim, toreiz spēkā esošo likumdošanu par privatizāciju...

I.Čepāne.

Es atvainojos, par privatizāciju es nerunāju, es runāju par Ministru kabineta iekārtas likuma 15.pantu konkrētāk.

J.Rozenfelds.

Nu man būtu jāatbild tā: ja mēs uzskatām, ka šī vēstule satur visiem obligātus priekšrakstus, tad es domāju, ka šis skaidrojums varbūt arī nonāk pretrunā ar šo likumu.

I.Čepāne.

Paldies.

A.Endziņš.

Man būtu jautājums. Ekonomikas ministrija savā atbildes rakstā Satversmes tiesai 2.punktā raksta tā: ka "Latvijas Republikas Ministru padomes 1993.gada 8.marta sēdē (sēdes protokols nr.12, 1.paragrāfs, 1. un 2.punkts) konceptuāli tika izskatīti jautājumi par privatizācijas procesa paātrināšanu un ministrijām tika uzdots sagatavot un iesniegt attiecīgus priekšlikumus, kā arī... tālāk tiek citēts... paredzēt, ka uzņēmumiem, kuri tiek privatizēti vai pārdoti, netiek piemērots pamatlīdzekļu pārvērtēšanas koeficients."

Izpildot protokola 1.pagrāfa 2.punkta uzdevumus tika izdots ministriju kopīgs skaidrojums par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmējdarbību grāmatvedībām, kas apstiprināts Finanšu ministrijā 1993.gada 30.aprīlī nr.047/475 un Ekonomisko reformu ministrijā 1993.gada 4.maijā nr.34-11-187. Līdz ar to netika izdarīti grozījumi Latvijas Republikas Ministru padomes 1993.gada 10.oktobra lēmumā nr.67 "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu".

Atšķirsim attiecīgo protokolu, uz kuru tiek dota šeit atsauksme. Es nocitēšu:

"1.punkts. A.Kreitusam kopīgi ar ieinteresētajām ministrijām sagatavot priekšlikumus par valsts uzņēmumu privatizācijas paātrināšanu. Izskatīt iespējas pārdot vai privatizēt valsts uzņēmumus bez konkursa rīkošanas, ja tiek iesniegti ekonomiski izdevīgi piedāvājumi. Uzdot Ekonomisko reformu ministrijai organizēt valsts uzņēmuma "Latvijas nafta" privatizāciju.

2.punkts. A.Kreitusam kopīgi ar ieinteresētajām ministrijām, ņemot vērā notikušo domu apmaiņu sagatavot un iesniegt valdībai priekšlikumus par grozījumiem Ministru padomes 1993.gada 10.februāra lēmumā nr.67 "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu". Paredzēt, ka uzņēmumiem, kuri tiek privatizēti vai pārdoti, netiek piemēroti pamatlīdzekļu pārvērtēšanas koeficients."

Kā jūs vērtējat to uzdevumu, kas ir dots šeit protokolā saistībā ar priekšlikumiem tāpat par nepieciešamajiem grozījumiem 67.Ministru padomes lēmumā "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu" un tas, ko Ekonomikas ministrija dod šeit. Ka līdz ar to, ka ir skaidrojums šāds dots, divas ministrijas ir devušas šādu skaidrojumu, ka līdz ar to grozījumi netika izdarīti. Vai uzdevums bija iesniegt priekšlikumus, vai izdarīt precizējumus šinī te lēmumā, jeb tas, kā tas izriet no atbildes raksta, ka ir pilnvarojums dots ministriem izdot šo te skaidrojumu.

J.Rozenfelds.

Man šķiet, ka lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms ir jāvērtē un patiesībā neko citu jau arī mēs nevaram vērtēt, pats lēmums, kurš ir fiksēts šajā valdības sēdes protokolā. Un ja mēs to uzskatām par lēmumu, kā zināms, pēc tā laika likuma par Ministru padomi, Ministru padome varēja fiksēt savus lēmumus arī savos protokolos, tad no šī viedokļa raugoties ministrijas vēlāk izdots akts, kas ir vērsti uz šāda protokolā fiksēta nolēmumu izvērstu skaidrošanu nebūs nekas cits kā nu tā sakot subordinācijas kārtībā izdots nākamais pēc hierarhiskās pakāpes normatīvais priekšraksts, kas ir izdots saskaņā ar šādu protokolā ierakstītu lēmumu. Man ir grūti spriest un es neņemos uz to atbildēt, kādēļ šis lēmums tika fiksēts tikai protokolā un netika pieņemts kā atsevišķs Ministru padomes lēmums, nedz arī es varu spriest par to, kādēļ netika burtiski izdarīts tieši tas, kas no šī protokolā ierakstīts priekšraksta izriet. Jo tiešām tur ir rakstīts, ka bija jāgatavo šie priekšlikumi.

Es arī nezinu, vai tādi tika sagatavoti un kāds ir to tālākais liktenis.

A.Endziņš.

Šajā 2.punktā atbildē tālāk tiek apelēts, ka tas viss ir saskaņā ar Latvijas Republikas valdības reglamentu, kurš bija apstiprināts 1992.gada 4.decembrī. Un konkrēti uz šā te reglamenta 34.punktu. 34.punkts reglamentā skan sekojoši: "izskatot operatīvus jautājumus, kā arī jautājumus, kuri radušies valdības sēdes laikā un par kuriem nav nepieciešams pieņemt valdības lēmumus, var

izdot rīkojumu noformējot tos juridiskā akta veidā. Valdība var pieņemt lēmumus, kurus ieraksta valdības sēdes protokolā. Šādus lēmumus Valsts kancelejas vispārējā daļa divu darbadienu laikā pēc protokola parakstīšanas nosūta izpildītājiem protokola izraksta veidā.:

Vai tas arī atbilst, lūk, šim skaidrojumam tālāk un konkrētā rīcība, kāda bija no Ekonomisko reformu ministrijas un Finanšu ministrijas puses tajā laikā?

J.Rozenfelds.

Jā, godātā tiesa. Tas ir tieši tas, kas šajā gadījumā, manuprāt, arī notika, šajā protokolā tika ierakstīts šāds lēmums. Nezinu gan, vai tas tika divu dienu laikā nosūtīts tām personām, kurām tas bija adresēts, neņemot par to spriest, bet tieši tas, lūk, ir manuprāt noticis, ka lūk...

A.Endziņš.

Bet te ir "sagatavot un iesniegt valdībai priekšlikumus par grozījumiem"...

J.Rozenfelds.

Nu jā, bet es patiešām nevaru nekādi komentēt to, kas nav noticis. Es varu komentēt tikai to, kas ir ierakstīts šajā protokolā.

A.Endziņš.

Man ir vēl viens jautājums. Ja, kā mēs esam konstatējuši, šie skaidrojumi turpina darboties arī vēl šodien un ja viņi arī atbilda uz to laiku spēkā esošajos aktos, kas bija attiecināti uz... kas reglamentēja valsts vai pašvaldības īpašuma privatizāciju, tad pēc tam tika pieņemti likumi, ko pieņēma jau Saeima par valsts un pašvaldības īpašuma vai objektu privatizāciju, šajos likumos vairākkārtīgi ir izdarīti grozījumi. Vai jūs kā jurists uzskatāt, ka ja pastāv šāda pretruna, vai nebija pareizāk izdarīt attiecīgus grozījumus, ierakstīts skaidri un gaiši šajos grozījumos likumā nekā turpināt izmantot šos skaidrojumus?

J.Rozenfelds.

Ja šie skaidrojumi ir ar normatīvu priekšrakstu raksturu, tad nu es ne tikai kā jurists, bet arī kā vienkāršs Latvijas Republikas pilsonis izteiktu par to sašutumu, ja tie tādā veidā turpinātu darboties. Man gan šķiet, ka to tiesa pagaidām nav nodibinājusi... kas ir neapstrīdams un to neapstrīdu arī es kā Ekonomikas ministrijas pārstāvis, turpina darboties tie līgumi, kuri ir savā laikā noslēgti un es domāju, ka tās attiecības, kas izriet no šiem līgumiem, darbojas un turpina darboties nevis tāpēc, ka šis skaidrojums tika pieņemts, kaut gan es nenoliedzu, ka... un kurš gan to noliegtu, ka šis skaidrojums droši vien ka ietekmēja šo līgumu saturu, bet gan tāpēc, ka toreiz pastāvēja noteikta privatizācijas kārtība, ko paredzēja toreizējie privatizācijas likumi un kuri tika noslēgti atbilstoši šiem tā laika likumiem.

A.Endziņš.

Paldies.

I.Čepāne.

Vēl pavisam mazs jautājums pie tā, ko jūs nupat teicāt. Vai jums ir zināms, kad pēdējais līgums, ņemot vērā un balstoties uz šiem skaidrojumiem tika slēgts?

J.Rozenfelds.

Nē, man nav tas zināms.

I.Čepāne.

Paldies.

A.Ušacka.

Man būtu jautājums.

A.Endziņš.

Lūdzu!

A.Ušacka.

Man ir divi jautājumi. Es gribu atgriezties pie pretrunām. Es lasu atbildes rakstu un trešo argumentu. Un argumenta beigās ir secinājums izdalīts, ka ministrijas bija tiesības savas kompetences ietvaros izdot pavēles un tā tālāk... tātad normatīvos aktus. Vai jūs atsakāties no šī secinājuma?

J.Rozenfelds.

Ka ministrijas bija tiesīgas izdot normatīvos aktus?

A.Ušacka.

Nu, jā... nu es saprotu, ka tas bija saistībā par šiem diviem aktiem... tas aizņem veselu lapaspusi, ir ļoti svarīgs arguments un es tomēr gribētu dzirdēt atbildi tāpēc, ka mums vajag vai nu piekrist vai ...

J.Rozenfelds.

Nu jā, es saprotu. Nu kā zināms, tad šis 3.punkts ir iestrādāts atsaucoties uz tā laika normatīvajiem aktiem, kas regulēja šo ministriju kompetenci, Ekonomisko reformu ministrijas un Finanšu ministrijas kompetenci. Kā zināms, Ekonomisko reformu ministrija toreiz pārraudzīja privatizācijas procesu un varēja iejaukties jebkurā privatizācijas darījumā tādā gadījumā, ja nozares ministrija bija pēc Ekonomisko reformu ministrijas ieskatiem kaut ko izdarījusi neatbilstoši tā laika likumiem, pastāvošajai kārtībai un tā tālāk. Es nenoliedzu un tas būtu droši vien tad vairāk pat nekā naivi, ja es to mēģinātu darīt, ka protams, ka šis skaidrojums tika uzklauts un ņemts vērā

galvenokārt tāpēc, ka Ekonomisko reformu ministrija bija tieši tā, kas toreiz pārraudzīja privatizācijas procesu. Nu šī ministrija arī tagad veic līdzīgas funkcijas. Tad, kad es runāju par šo skaidrojumu saturu, tad es vērsu tieši uzmanību uz to, ka šinī saturā nav nekā tāda, kas pārkāpj toreizējos likumus. Es domāju, ka šis manis teiktais nav pretrunā ar to, ka Ekonomisko reformu ministrija toreiz tiešām pārraudzīja privatizācijas procesu un šī funkcija tai deva noteiktas pilnvaras tajā laikā, kad tika izdoti šie skaidrojumi.

A.Ušacka.

Tas ir saistībā ar šo kopīgo skaidrojumu...

J.Rozenfelds.

Nu jā. Un šī saistība ir acīmredzama. Es jau paskaidroju, ka saistība ir.

A.Ušacka.

Jā, paldies. Un otrais jautājums. Vispārīgas dabas tātad. Par varas dalīšanas principiem šeit šodien runājam. Nu patiešām mēs runājam, ka tāds likums un tāds likums un tad Ministru padomes lēmums un Ministru kabineta noteikumi... tātad mēs dzīvojam valstī, demokrātiskā valstī, kur ir šis varas dalīšanas princips un es domāju, ka ja uz to brīdi, kad bija pieņemti šie kopīgie skaidrojumi, kad bija atjaunoti četri Satversmes panti, tad to mums arī vajadzēja ievērot... un tagad ir parlamenta kompetence un Saeimas kompetence un, kā mēs redzam, šajā svarīgajā jautājumā, privatizācijas jautājumā, to uzņēmas Saeima lemt. Un skaidrs, ka var Saeima deleģēt Ministru kabinetam vai Ministru padomei uz to laiku... Tātad jūsuprāt, kur ir pierādījums, ka varēja būt pieņemti tādi skaidrojumi, kuri faktiski izlēma jautājumus, kurus vajadzēja lemt likumdevējam. Kā var pārņemt to kompetenci likumdošanas un tagad arī mums Satversme nosaka, ka likumdošanas vara pieder Saeimai. Tātad Saeima ir tā vara, un kur ir pierādījums, ka šajā gadījumā ministrija, viena ministrija varēja pieņemt tādu dokumentu, normatīva rakstura, kuram būtu tik liela nozīme un tik dziļas sekas, par kurām mēs tagad runājam, ja mēs atceltu no pieņemšanas brīža. Tāpēc, ka es domāju, ka visā pasaulē un īpaši Eiropā, ja tiek pieņemti ministriju akti, tad ļoti īpašos gadījumos, kad ir noteikts un kad tas...

A.Endziņš.

Ušackas kundze, lūdzu jautājumu... vairāk iznāk jau komentārs nekā jautājums.

A.Ušacka.

Jā... caurspīdīgumu redzēt pārvaldes... Tātad mans jautājums: kāds ir pierādījums, ka šī institūcija - ministrija - varēja pieņemt aktu jautājumā, kurš bija Saeimas kompetencē?

J.Rozenfelds.

Nu es varu atbildēt tikai tā. Ja tiktu pierādīts, ka šis jautājums, kas ir iztirzāts kopīgajā skaidrojumā un 28.decembra vēstulē ir bijis toreiz, protams, ne Saeimas, bet Augstākās padomes

kompetencē, kas attiecas uz aprīļa kopīgo skaidrojumu, tad Saeimas kompetencē, ja tas attiecas uz šo decembra skaidrojumu, tad bez šaubām, tas būtu pārkāpts. Tāda ir mana atbilde.

A.Endziņš.

Paldies. Ir tiesnešiem jautājumi? Nav. Tad pieteikuma iesniedzēju pārstāvei?

...

Man, lūk, ir divi tādi mazi jautājumi. Viens jautājums ir atgriešanās pie šiem te... vārdu sakot, par dāvinājumu līgumu un otra puse traktēja tā: ka tātad dāvinājums var būt arī parāda atlaidums. Tad sakiet, lūdzu, šajā situācijā, kur mēs runājam tieši par privatizācijas jautājumiem, kur mēs izslēdzam ārā šīs privāti tiesiskās attiecības, kur piedalās personas, subjekti jeb privātpersonas. Bet piedalās šeit, kā saka, subjekti un ir valsts institūcijas no vienas puses, kā mēs redzējam šajos līgumos un privatizācijas subjekts. Kādu jūs likumdošanas aktu varētu minēt, kur tas ir iespējams? Tātad parāda atlaidums... kur ir paredzēts, ka šāds dāvinājuma līgums varētu izpausties kā parāda atlaidums. Kādā likumdošanas aktā, kas dod tādas iespējas šādai rīcībai?

J.Rozenfelds.

Godājamā kolēģe, manuprāt es jau komentējot šo lietu un atbildot uz tiesas jautājumiem paskaidroju, ka šāds traktējums nav sastopams nevienā Latvijas likumā, ieskaitot arī Civillikumu, bet tas nenozīmē, ka saskaņā ar Latvijas likumiem parāda atlaidums nevarētu tikt uzskatīts par dāvinājumu. Jo mēs zinām, ka ļoti daudzos pirmā neatkarības laika senāta spriedumos ir tieši norādīts, tos nebūtu nekādu grūtību sameklēt, ka maldīgs ir uzskats, ka tiesiski ir tikai tie līgumi, kuri ir tieši paredzēti Civillikumā. Pie tam, ja mēs analizētu Civillikuma normas par dāvinājumu, tad mēs, es domāju, ka dedukcijas ceļā varētu ļoti viegli nonākt pie šāda paša secinājuma, ka arī parāda atlaidums būtu traktējams kā dāvinājums, tāpat kā starp citu atbrīvošana no parādiem, ja par to ir norādīts testamentā, tiktu viennozīmīgi un tiek traktēta kā novēlējums. Tā ir manuprāt pati par sevi saprotama lieta. Ja tāds bija jautājums.

...

Tad sakarībā par valdības reglamentu. Tātad mēs runājam par 34.punktu. Un tiesa jums uzstādīja arī jautājumu šajā sakarībā. Man arī būtu jautājums attiecībā par to, kāpēc jūs uzskatāt, ka ir piemērojams tieši šis 34.punkts un ka jūs traktējat, ka šis izskatāmais jautājums bija operatīvs jautājums. Kāds ir jūsu, kā saka, pamatojums, kāpēc jūs tā domājat un pamatojoties uz ko?

J.Rozenfelds.

Nu man nav nekāda pamatojuma. Es domāju, ka pati valdība to tā ir traktējusi, jo visa šī notikuma norise, manuprāt, to pierāda pati par sevi, jo tas ir lemts valdības sēdē un ir ierakstīts protokolā.

A.Endziņš.

Vairāk nav jautājumu? Nav. Paldies. Vai pieteikuma iesniedzējiem ir kādi lūgumi?

...

Paldies, nē.

A.Endziņš.

Jums? Nav. Līdz ar to es paziņoju, ka lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta un tiek atklātas tiesas debates.

Kā pirmajam vārds ... es atvainojos... varētu tikt dots pieteikuma iesniedzēju pārstāvim, bet pirms es dodu jums šo vārdu, es gribētu jautāt pusēm - vai jūs uzskatāt, ka nav vajadzīgs mazs pārtraukums, pirms mēs atklājam tiesas debates.

....

Es domāju, ka nē.

A.Endziņš.

Paldies. Jūsu viedoklis?

J.Rozenfelds.

Nu man nekas cits neatliek, kā pievienoties pieteikuma iesniedzējam... es varētu runāt arī bez pārtraukuma.

A.Endziņš.

Paldies. Tad uzsākam tiesu debates. Vārds tiek dots Valsts kontroles padomes pilnvarotajai pārstāvei Kalniņas kundzei.

.Kalniņa.

Tā, nu... iedziļinoties tād šajos te jautājumos un arī apsverot to un izanalizējot atbildes uz jautājumiem un otras puses secinājumus, kādi tika šajā jautājumā izdarīti, tad nu es kā Valsts kontroles padomes pārstāve domāju, ka izteikšu tādu kopīgo viedokli, ka Valsts kontroles uzdevums nebija apstrīdēt akceptētās tautsaimniecības attīstības programmas, kādas ir... šajā te atbildes vēstulē liela daļa sastāv no šām te programmām, dažādām atsaucēm un dažādām programmām. Valsts kontrole ir par to, ka lai šī privatizācija notiktu raiti un atbilstoši spēkā esošajām likumdošanas normām. Un tāpēc mēs viennozīmīgi nevaram atbalstīt to pretējās puses daļēju tādu traktējumu, ka runājot par programmām, ka tur ir jāsecina, ka programma tomēr nav likums un tomēr tas ir skaidri pateikts Augstākās padomes 3.marta 1992.gada lēmumā "Par valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas koncepciju un sagatavošanas programmām". Šajā te attiecīgajā punktā... tā, es atvainojos... šīs te programmas tād 8.punktā ir noteikts, ka... es varbūt noprecizēšu vēlvienu, es

tā nesakarīgi izteicos... tāvad Augstākās padomes lēmums "Par valsts un pašvaldības īpašuma privatizācijas koncepciju un sagatavošanas programmu". Šo lēmumu Augstākā padome pieņēmusi ir 3.martā 1992.gadā un šajā lēmumā iet runa par privatizācijas pamatprincipiem, pie kuriem arī otra puse bija pieskārusies šiem jautājumiem un šajā te 8.punktā ir teikts, ka noteikt, ka valsts un pašvaldības īpašuma privatizācijas programma tālāk ir attīstāma un konkretizējama katrā no šā lēmuma 6.punktā paredzētajiem likumiem, kā arī turpmākajos Latvijas Republikas Ministru padomes normatīvajos aktos par privatizācijas jautājumiem. Tātad, šis piemērs un šis normatīvais akts parāda to, ka ir koncepcija, ir programmas izstrādātas valdības, bet tālāk tas ir jāattīsta, kā to paredz spēkā esošā likumdošana, iestrādājot attiecīgi likuma normas vai nu likumos vai citos normatīvajos dokumentos.

To pašu mēs varētu teikt arī attiecībā par ekonomikas... runājot par šiem te skaidrojumiem, par šiem te diviem kopīgajiem skaidrojumiem, kurā ir tāvad Finanšu ministrijas un Ekonomikas ministrijas skaidrojums, par attiecīgi Ministru padomes lēmuma 67. piemērošanu, vārdu sakot, un par grozījumu izdarīšanu, kas bija pēc valdības sēdes protokolā ierakstīts, ka šajā... tāvad šajā sakarībā ir jāatzīmē, ka Ekonomikas ministrijas nolikumā ir skaidri rakstīts. Arī šajā te simtajā nolikumā... ar simto lēmumu apstiprinātajā nolikumā, ka Ekonomikas ministrijas loma šajā privatizācijas procesā ir liela, bet kāda ir viņu loma? Viņa nav šajā privatizācijas procesā kā normatīva noteicēja un kā likumdošanas aktu pieņēmēja vai arī, kā saka, kādu citu normatīvo dokumentu, bet viņa izstrādā šos privatizācijas projektus, viņa izstrādā dažādu normatīvo dokumentu projektus un tālāk virza tos likumdošanā paredzētajā kārtībā vai nu uz Ministru kabinetu un caur Ministru kabinetu uz Saeimu vai uz Augstāko padomi tajā laikā. Tātad šī kārtība ir un ir reglamentēta un tas ir arī saskaņā ar šo Ekonomiskās reformas ministrijas nolikumu, kurš bija, kā saka, spēkā tieši šajā te periodā līdz 1994.gada jūlijam, ja es nemaldos.

Tātad izanalizējot arī visus tos jautājumus, kas attiecas tāvad noklausoties vārdu sakot atbildes uz uzstādītajiem jautājumiem, nu es nonācu pie tāda secinājuma, ka patiešām šis te... kas ir arī mūsu pieteikumā, jo pretējā puse nevarēja nekādus citus argumentētus pretargumentus mums, kā saka, pierādīt, ka šie te izstrādātie abi, nu, kā saka, vēstules, abu ministriju un tāpat arī Ekonomisko reformu ministrijas šis norādījums vai kārtība, kā viņi saka, tad viņa nav atbilstoša spēkā esošajai likumdošanai. Un tad, pamatojoties uz privatizācijas likumiem, jo tas ir jautājums par privatizāciju, tāvad uz privatizācijas likumiem un attiecīgajiem pantiem, kuri ir minēti arī... tāvad ir minēti pieteikumā, Valsts kontroles padomes pieteikumā par to, ka ... tāvad likumā "Par valsts un pašvaldības īpašuma objektu privatizācijas kārtību" 9.pantu, "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 6.pantu un "Par valsts un pašvaldības uzņēmumu nomu un nomu ar izpirkumu" 8. un 20.pantu, jo mēs uzskatām, ka tam nevarēja būt šāds te normatīvs raksturs, lai tas piedotu šādu te darbībām likumīgu saturu, jo tādēļ, ka pēc tā, es uzskatu, ka ir pierādīts, ka visas Valsts kontroles revidentu darbs ir pierādījums tam, kāda ir faktiskā situācija ar to, kādas sekas ir radījuši šie normatīvie dokumenti.

Ņemot vērā to, ka Valsts kontrolei ir vairākas šīs funkcijas attiecībā uz valsts mantas izvērtēšanu, ka viņai ir arī šis lietderības princips un ņemot vērā to, ka Valsts kontrole ir

iesaistījusies jau šajā te likumdošanas harmonizēšanas procesā, tas ir, respektīvi, Valsts kontroles padome ir... Valsts kontrole ir dažādu starptautisko institūciju kontrolējošo institūciju dalībvalsts, kur ir oficiāli viņa uzņemta, tā ir šajā starptautiski kontrolējošajā organizācijā un arī Eiropas kontrolējošajā organizācijā un kur arī šie jautājumi ir... ir lietderības jautājumi, kur arī pārējās šīs starptautiskās institūcijas, ar kurām mēs sadarbojamies, šos lietderības jautājumus arī pārbauda un, vārdu sakot, veic arī šādus te secinājumus. Tā kā tas nav nekas tāds ordinārs, tas ir tikai, kā saka, uz šo te starptautisko likumdošanas harmonizēšanu, kāda mums vispār ļoti daudzās, praktiski visās likumdošanas jomās pastāv.

Nu tātad pamatojoties uz visu to jau teikto, es neatkārtosos ar to, ko es jau runāju pašā sākumā, bet to visu, ko es nopamatoju, es uzturu šo te, kā saka, pēc satura visu uzturu spēkā un šajā sakarībā pamatojoties tātad arī uz jau iesniegumu, uz Valsts kontroles padomes iesniegumu un uz manu pilnvaru, tātad izsaku savu lūgumu tiesai, ka atzīt par spēkā neesošiem no tā izdošanas brīža Finanšu ministrijas 1993.gada 30.aprīlī apstiprināto nr.047/475 un Ekonomisko reformu ministrijas 1993.gada 4.maijā apstiprināto nr.34-11-187 kopīgo skaidrojumu "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību grāmatvedībā" daļā "Par investīciju ieskaitīšanu izpirkuma maksā privatizācijas procesā". Un Ekonomikas ministrijas 1993.gada 28.decembra vēstuli nr.3-31-11-231 (????) "Par kārtību, kādā ir piemērojams Finanšu ministrijas un Ekonomisko reformu ministrijas kopīgais skaidrojums "Par pamatlīdzekļu pārvērtēšanu uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību grāmatvedībā"" sakarā neatbilstību likuma "Par valsts un pašvaldības īpašuma objektu privatizācijas kārtību" 9.pantam, likuma "Par valsts un pašvaldības īpašuma privatizāciju" 6.pantam, likuma "Par valsts un pašvaldības uzņēmumu nomu un nomu ar izpirkumu" 8. un 20.pantam. Un atzīt šos te tātad par spēkā neesošiem no izdošanas brīža. Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Vārds tiek dots Ekonomikas ministrijas pārstāvim, zvērinātajam advokātam Jānim Rozenfeldam.

Bet atļaujiet precizēt, ko neizdarīju attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju puses pārstāvi, ka runas ilgums... cik ilgi jūs plānojat...

J.Rozenfelds.

Es domāju, ka 20 minūtes pietiks.

A.Endziņš.

Lūdzu!

J.Rozenfelds.

Godātā tiesa! Nu būtībā man neatliek nekas cits, kā atsaucoties uz tām pašām normām, kuras jau minēja mana cienījamā oponente, teikt, ka šie skaidrojumi pilnībā atbilda tiem likumiem, kuri bija spēkā tobrīd, kad notika privatizācija.

Jo tātad šīm abām ministrijām, atbilstoši tā laika viņu noteiktajai kompetencei bija zināmas tiesības un pienākumi taisni tajā sfērā, uz kuru bija orientēts minētais kopīgais skaidrojums un 1993.gada 28.decembra vēstule.

Finansu ministrijas nolikums, kas bija apstiprināts ar 1991.gada 20.decembra lēmumu, ko apstiprināja Ministru padome ar šo lēmumu nr.369, paredzēja, ka Finanšu ministrija apstiprina visiem uzņēmumiem, uzņēmēj sabiedrībām, iestādēm un organizācijām grāmatvedības kārtošana saistošus nolikumus, instrukcijas un ieteikumus, kā arī nepieciešamos skaidrojumus par to piemērošanu.

Savukārt Ekonomisko reformu ministrijas nolikums, ko Ministru padome apstiprināja 1993.gada 26.februārī ar lēmumu nr.100, paredzēja, ka šīs ministrijas uzdevums ir metodoloģiski vadīt privatizācijas procesu valstī, kontrolēt, kā ministrijas un pašvaldību institūcijas ievēro valsts īpašuma un pašvaldību īpašuma privatizācijas pamatprincipus un likumus šajā jomā, tiesības apturēt likumā noteiktajā kārtībā valsts īpašuma objektu privatizācijas projektu realizāciju, ja šie projekti neatbilst valsts tautsaimniecības interesēm un spēkā esošajiem likumiem un tā tālāk.

Nu kas gan cits varētu būt šis skaidrojums, ja ne metodoloģiska privatizācijas procesa vadīšana. Es uzskatu, ka lietas izskatīšanas gaitā pieteicējs nepierādīja, ka ar skaidrojumu radot īpašus nosacījumus privatizācijas līgumu slēgšanas gaitā, kuru pamatuzdevums un pamatjēdziens, proti, ka tie bija pārdevuma līgumi, palika negrozīti un tātad atbilda tā laika likumdošanai, būtu kaut kādā veidā pārkāpusi tā laika likumus par privatizāciju. Es tieši otrādi, domāju, ka visā lietas iztīrāšanas gaitā pierādījās, ka gan likums par privatizācijas kārtību, gan likums par objektu vērtēšanas kārtību netika pārkāpts. Būtu pilnīgi nepieņemami, ja mēs tulkotu darbību tādā veidā, ka, lūk, ja kāds ir izdarījis kaut ko, kas likumā tieši nav paredzēts, ka tad viņš ir pārkāpis likumu. Ja jau reiz mēs atsaucamies uz kaut kādiem standartiem, kas ir pieņemti pasaulē, tad, kā mēs zinām, tad valda tieši pretējs princips, izņemot tikai dažus zināmus reģionus, dominē princips, ka tieši nepārkāpjot kaut kādu aizliegumu netiek arī pārkāpts likums. Un šāds aizliegums, kā mēs redzējam lietas iztīrāšanas gaitā, netika pārkāpts, jo arī šajā skaidrojumā netika izgudrots, kā to cenšas prezentēt pieteikuma iesniedzējs, kaut kāds jauns likumos neparedzēts rīcības veids ar valsts mantu, bet bija paredzēti papildus nosacījumi, pie kādiem tiek izpildīti tie paši privatizācijas objektu pirkuma līgumi vai arī nomas līgumi ar izpirkuma tiesībām. Ja arī tika paredzētas šādas papildu summas, kuru samaksas iespējamība iestājās, ja gadījumā privatizācijas subjekts neizpildīja kaut kādus līguma nosacījumus, tad tas jau nenozīmē, ka tika pārkāpts likums par privatizācijas kārtību vai likums par privatizējamo objektu vērtēšanas kārtību tikai tādēļ vien, ka ne viens, ne otrs no šiem likumiem neparedzēja neko tādu, kas bija paredzēts šajā skaidrojumā. Un tātad šis skaidrojums veica taisni to funkciju, kāda bija uzticēta Ekonomisko reformu ministrijai un uzdota arī šajā nolikumā, kas apstiprināts ar lēmumu nr.100, tas ir, realizēja privatizācijas procesa metodisko vadību.

Tāpat arī lietas iztīrāšanas gaitā nepierādījās, ka būtu kaut kādi pārkāpti toreiz spēkā esošie noteikumi par rīcību ar valsts mantu, jo, kā mēs varējām pārliecināties gan pušu uzstāšanās gaitā, gan arī analizējot atbildes, kuras tika dotas uz tiesas jautājumiem un arī uz pušu savstarpējiem

jautājumiem, tad blakus nosacījumi līgumā, piemēram, par kārtību, kādā tika norakstīti tie lielumi, kuri netika samaksāti un kurus arī, kā mēs varējām pārliecināties, pēc līguma jēgas nebija paredzēts maksāt, ja līgums tiktu izpildīts paredzētajā veidā, nevar uzskatīt par jaunu rīcības veidu ar valsts mantu. Jo tas būtu apmēram tas pats, kā uzskatīt, ka tādā gadījumā, ja līgumslēdzējs nav iekasējis visas tās soda naudas, kuras viņš ir līgumā paredzējis tādā gadījumā, ja otra puse līgumu pārkāptu, ka tad ir pārkāpts pats līgums. Tas būtu pilnīgi nenormāls skatījums uz lietām.

Es domāju, ka vēl nepieņemamāks ir arī tāds piegājiens, ka jebkādu aktu, vienalga, lai kas tas arī nebūtu, un kas ir izdots pirms pieciem gadiem vai arī nu pietrūkst dažu mēnešu līdz pieciem gadiem, vērtētu ar šodienas acīm, paskatīsimies, kā tas atbilst šodienas likumiem un ja tas gadījumā neatbilst, tad atzīsim to par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža.

Mēs zinām, ka Latvijas likumdošanas vēsturē ir pielietota formula atzīt normatīvos aktus par spēkā neesošiem no to pieņemšanas brīža. Kā piemēru ļoti spilgtu var minēt kaut vai likumus, kas bija vērsti uz denacionalizāciju, jo, kā zināms, vairāki no šiem likumiem sākas ar formulu atzīt par spēkā neesošiem no to pieņemšanas brīža un tālāk seko virkne normatīvo aktu, kuri lielākoties ir pieņemti 1940.gadā zināmo notikumu iespaidā, kad tika nacionalizēti uzņēmumi un tātad, lai, kā sakot, nodrošinātu pilnīgu restitūciju jeb iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu, tika lietota šī formula. Mēs arī zinām, ka pat arī šādos gadījumos, kaut arī šie likumi tiešām bija brēcošā pretrunā ar elementāriem tiesību principiem un arī ar cilvēktiesībām, ka šī formula praksē nedarbojās un mēs zinām, ka šie likumi visi kā viens jau sen ir izmainīti. Mēs zinām, ka tā saucamie Grūtupa likumi mainījās mūsu acu priekšā, kad sākotnējais princips, ka viss tiek atdots ne tikai kā tas stāv, bet kā tas ir bijis 1940.gadā atņemts, netika realizēts, ka šajā likumā tika iestrādāta norma, tieši otrādi, ka ir jāņem vērā pārbūves vērtība un dažos gadījumos tad šīs pārbūves rezultātā denacionalizācija vispār kļūst neiespējama. Un tas attiecas uz likumiem, par kuru prettiesisko raksturu, vismaz cik man zināms, nekad nav pat radies kādam jautājums, ka, lūk, varbūt, ka tie tomēr bija tiesiski akti. Nē, tie visi lielā vienprātībā tika atzīti par prettiesiskiem aktiem un tik un tā mēs pārliecinājāmies, ka šī formula atzīt par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža, nedarbojās. Un vēl daudz dramatiskāk būtu, ja mēs tagad aktu, kas ir pieņemts privatizācijas gaitā pirms pieciem gadiem, atzītu par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža tādēļ, ka ir kādam radušās šaubas, vai tieši pilnīgi pareizā perfektā veidā ir izpildīts tas, kas ir kādreiz ierakstīts valdības sēdes protokolā un vai varbūt nevajadzēja toreiz darīt citādi un ja toreiz nebija izdarīts tā, kā to varēja sagaidīt, tad tas, lūk, ir iemesls, lai atceltu šo aktu un padarītu par spēkā neesošu.

Es lūdzu tiesu šo pieteikumu neapmierināt, izvērtēt šos aktus no visiem viedokļiem un atzīt, ka tie nav bijuši pretrunā nedz ar likumiem, kuri bija spēkā šo skaidrojumu pieņemšanas laikā, nedz arī ar, kas būtu vēl jo mazāk pamatoti, ar normatīvajiem aktiem, kas ir pieņemti vēlāk, jo tādā gadījumā, ja šie priekšraksti, šie skaidrojumi tiktu vērtēti salīdzinoši ar normatīvajiem aktiem un viņu atbilstību normatīvajiem aktiem, kuri ir pieņemti vēlāk, tad tas jau būtu, manuprāt, pretrunā ar principu, ka tātad jebkura tiesiskā attiecība ir vērtējama atbilstoši tam likumdošanas stāvoklim, kāds ir bijis šīs tiesiskās attiecības rašanās laikā. Es domāju, ka tas ir ļoti svarīgs un fundamentāls princips, kas līdztekus vairākiem citiem principiem ir ar tik lielu nozīmi, ka tas ir stādāms pāri

citiem principiem, tajā skaitā pat arī principam par, teiksim, principam par normatīvo aktu hierarhiju, ja vēlaties, varas dalīšanas principam un tā tālāk. Jo skarot arī jautājumu par varas dalīšanas principiem, mēs tiešām zinām, ka jau 1990.gada 4.maijā tika deklarēts šis varas dalīšanas princips, taču mēs arī ļoti labi zinām, ka tas tika toreiz deklarēts tieši kā princips. Tātad par reālu varas dalīšanu, kā mūsu valsts uzbūves anatomijas tādu iezīmi mēs varam noteikti runāt un to manuprāt apliecina visa notikumu norise tikai no 1993.gada 7.jūnija, kad tika pilnībā atjaunota Satversme un kad soli pa solim tika būvēti šīs valsts anatomijas būtiskie elementi. Tika pieņemts likums par Ministru kabinetu un tika pieņemti daudzi citi svarīgi akti, tajā skaitā arī beigu beigās 1996.gadā likums par Satversmes tiesu, kura mērķis bija visu šo uzbūvi nostiprināt, uzraudzīt un veicināt un tātad mēs šeit nevaram runāt par to, ka šis varas dalīšanas princips ir tā kā apmēram pasaules radīšana kaut kad vienā mirklī pēc viena vienīga vārda vai pavēloša žesta radies un kopš tā laika nemainīgā veidā pastāvējis. Tā tas nekādā ziņā nav bijis.

Tādēļ es lūdzu arī tādā gadījumā, ja tiesa atrastu, ka šis skaidrojums tomēr ir bijis kaut kādā veidā pretrunā ar tā laika normatīvajiem priekšrakstiem, tad ņemot vērā Satversmes tiesas likuma 32.pantā norādīto, aprobežoties ar šo konstatāciju un nekādā ziņā nepielietot principu, ka šis priekšraksts tiek atzīts par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža ne tik daudz pat tādēļ, ka tas ietekmētu tiešām ļoti daudzas reālās attiecības, jo beigu mēs to arī nemaz nevaram zināt, kādas būtu šāda sprieduma sekas.

Bet galvenokārt un to es gribētu īpaši uzsvērt, tādēļ, ka tas būtu pretrunā ar šo pastāvošo tiesisko attiecību respektēšanas principu. Jo tiesiskās attiecības, ja reiz tās ir radušās, nevar tā grozīt un padarīt par nenotikušām un mēs zinām, ka praktiski arī tas nav iespējams un tas nekad nav izdevies un šajā gadījumā tas būtu netaisni arī no tā viedokļa, ka toreiz, kad šis skaidrojums radās, man par to nav ne mazāko šaubu, tika radīts vadoties no vislabākajiem nodomiem, lai pēc iespējas veicinātu privatizāciju un lai darbotos tādā stilā, kā to Ekonomisko reformu ministrijai un Finanšu ministrijai noteica toreiz pastāvošie priekšraksti un nevis tādēļ, lai šeit kaut kādā veidā pretēji pastāvošajai kārtībai prettiesiski rīkotos ar valsts mantu. Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Līdz ar to tiesa debates pasludina par slēgtām.

Vai ir pieteikuma iesniedzēju pārstāvei vēlme izteikt repliku?

....

Jā. Man ir viena tāda īsa replika.

A.Endziņš.

Lūdzu.

....

Es gribētu pateikt to, ka Ekonomisko reformu ministrija un šajā, kā saka, tagad, Ekonomikas ministrija nav tāda vienkārša pārbaudes institūcija, kā, piemēram, daudzas citas ministrijas, bet Ekonomikas ministrija ir arī privatizācijas fonda rīkotāja, kura rīkojas ar šo te privatizācijas fondu saskaņā ar likumu "Par privatizācijas fondiem". Tātad 1992.gada likumu "Par privatizācijas fondiem". Un ne tikai rīkojas ar šo fondu... protams, viņa rīkojas valdības pilnvarojumā un kontrolē. Bet par to, ka Ekonomikas ministrija arī atbild, lai savlaicīgi, lai saskaņā ar likumdošanu šis fonds tiktu piepildīts, pamatojoties uz privatizācijas likumiem, kuri nosaka, kādā kārtībā ir izdarāmi maksājumi, kuriem ir jānokļūst šajā privatizācijas fondā.

A.Endziņš.

Paldies. Vai Ekonomikas ministrijas pārstāvis vēlas vārdu replikai?

J.Rozenfelds.

Godājamā tiesa, jā, es gribētu atbildēt uz šo repliku ar (nesaprotams vārds) repliku, tieši atsaucoties uz Satversmes... uz Saeimas sēdes stenogrammu, jo, manuprāt, šajā brīdī kaut kādā dīvaini pravietiskā veidā ir piepildījies tas, no kā ir brīdinājis savā laikā deputāts Endziņš, tieši norādot, ka "ja Valsts kontroles padomei dos tiesības, kuras tā tagad realizē iesniedzot savu pieteikumu, griezties ar attiecīgajām iniciatīvām Satversmes tiesā, ko bija ierosinājis deputāts Lagzdiņš, tad Satversmes tiesa būs spiesta risināt jautājumus par to, kā tiek izlietoti finansu līdzekļi, viņu lietderība un tā tālāk, kas nebūt nav Satversmes tiesas funkcija." Tas ir teikts tajā dienā, kad tika pieņemts Satversmes likums un šo stenogrammu es esmu gatavs arī nodot tiesas rīcībā... (nesaprotami)

A.Endziņš.

Paldies. To mēs atceramies... Paldies. Līdz ar to tiesas sēdi pasludinu par slēgtu.

Spriedums tiks pasludināts šā gada 11.martā pulksten 15.00 Basteja bulvārī 14, Satversmes tiesas sēžu zālē, tas ir, šeit pat.